KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 27 päivänä kesäkuuta 2007,

valtiontuesta C 50/2006 (ex NN 68/2006, CP 102/2006), jonka Itävalta on toteuttanut BAWAG-PSK:n hyväksi

(tiedoksiannettu numerolla K(2007) 3038)

(Ainoastaan saksankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2008/263/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 ([1]),

on edellä mainittujen artiklojen mukaisesti kehottanut asianomaisia osapuolia esittämään huomautuksensa ([2]),

sekä katsoo seuraavaa:

I MENETTELY

(1) Sen jälkeen kun *Bank für Arbeit und Wirtschaft und Österreichische Postsparkasse Aktiengesellschaft* -pankin (jäljempänä 'BAWAG-PSK') rahoitusvaikeuksista oli julkaistu artikkeleja lehdistössä, komissio pyysi Itävaltaa 5 päivänä toukokuuta 2006 toimittamaan tietoja. Komissio sai samana päivänä Itävallan viranomaisilta kirjeen, jossa annettiin tietoja Bawag-PSK:lle annetusta valtiontakauksesta.

(2) Komissio pyysi Itävallalta lisätietoja 30 päivänä toukokuuta 2006 päivätyllä kirjeellä. Itävallan viranomaiset vastasivat kirjeellä 16 päivänä kesäkuuta 2006.

(3) Itävallan viranomaisten ja BAWAG-PSK:n edustajat neuvottelivat 27 päivänä kesäkuuta ja 4 päivänä joulukuuta 2006. Itävalta toimitti näihin tapaamisiin liittyen lisätietoja kirjeitse 18 päivänä heinäkuuta ja 21 päivänä syyskuuta 2006.

(4) Komissio antoi 22 päivänä marraskuuta 2006 päivätyllä kirjeellä Itävallalle tiedoksi päätöksensä aloittaa EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukainen menettely.

(5) Julkaisemalla päätöksensä *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ([3]) komissio pyysi asianomaisia esittämään huomautuksensa. Niitä ei kuitenkaan esitetty.

(6) Itävalta toimitti komission tietojensaantipyynnön johdosta kirjeitse lisätietoja 31 päivänä joulukuuta 2006 ja 31 päivänä tammikuuta 2007.

(7) Itävallan viranomaisten, BAWAG-PSK:n ja Cerberuksen edustajat neuvottelivat 28 päivänä helmikuuta, 30 päivänä maaliskuuta, 25 päivänä huhtikuuta ja 8 päivänä toukokuuta 2007. Näiden neuvottelujen perusteella Itävalta toimitti lisätietoja kirjeitse 28 päivänä maaliskuuta, 19 päivänä huhtikuuta, 21 ja 31 päivänä toukokuuta sekä 13 päivänä kesäkuuta 2007.

([1]) EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1. Asetus sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 2003 liittymisasiakirjoilla.

([2]) EUVL C 232, 30.12.2006, s. 11.

([3]) Katso alaviite 2.

II **JOHDANTO**

BAWAG-PSK

(8) BAWAG-PSK on Itävallan neljänneksi suurin pankki. Se on pankki- ja rahoitusyhtymä, jota ei ole julkisesti noteerattu ja joka toimii sekä Itävallassa että sen ulkopuolella kaikilla rahoituspalveluiden aloilla. Sillä on maan sisällä suurin keskitetysti johdettu sivukonttoriverkosto (noin 157 BAWAG- ja 1 300 postikonttoria) ja 1,2 miljoonaa yksityis- ja yli 60 000 yritysasiakasta. BAWAG-PSK:n tase 31 päivänä joulukuuta 2005 oli 53 miljardia euroa, ja sillä oli noin 18 miljardia euroa säästötalletuksia.

(9) Seuraavassa taulukossa I luodaan yleiskatsaus BAWAG-PSK:n tärkeimpiin tunnuslukuihin ajanjaksolla 2004–2006:

Taulukko 1

BAWAG-PSK	Tase (miljardia euroa)	Työntekijämäärä	Talletukset (miljardia euroa)	Operatiivinen tulos (miljoonaa euroa)	Vuosiylijäämä (miljoonaa euroa)
2004	56,3	6 275	18,7	280	160,3
2005	57,9	6 632	18,2	217	6,2
2006	50,8	6 670	14,6	140	40,4

(10) BAWAG-PSK oli välillisesti vuoteen 2006 saakka kokonaan Itävallan keskusammattijärjestön (*Österreichischer Gewerkschaftsbund*, ÖGB) omistuksessa. [4] Pankin historia alkaa vuodesta 1922, jolloin se perustettiin nimellä *Arbeiterbank* hoitamaan ammattijärjestöjen ja kulutusosuuskuntien varoja. Itävallan ammattijärjestöt avasivat pankin uudelleen toisen maailmansodan jälkeen.

(11) Joulukuussa 2005 BAWAG-PSK:n omistajarakenne näytti seuraavalta:

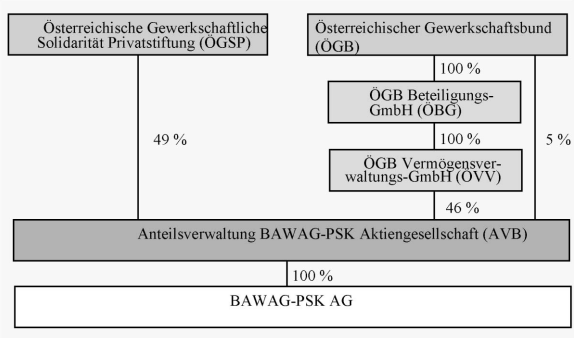

(12) BAWAG järjesti koko pankkitoimintansa uudelleen 1 päivänä elokuuta 2005 (jako- ja haltuunottosopimus). BAWAG-pankkitoiminta siirtyi uuteen BAWAG-PSK-yhtiöön. Siirtävä yritys BAWAG nimettiin jatkossa uudelleen AVB:ksi. AVB:lle (entiselle BAWAG:lle) jäänyt omaisuus oli arvopaperien ohella lähinnä 100 prosentin osuus BAWAG-PSK:sta. AVB:n taseen passiivapuolelle jäi […] (*) miljardin euron osuus BAWAG:n sitoumuksista luottolaitoksille sekä osa BAWAG:n omasta pääomasta.

(13) BAWAG-PSK:n saamiset välittömiltä ja välillisiltä osakkailta olivat 31 päivänä joulukuuta 2005 […] miljardia euroa [5]. Näiden saatavien arvo riippui ensi kädessä hinnasta, joka BAWAG-PSK:n osuuksista saataisiin myynnissä. Jotta saatavat säilyttäisivät täyden arvonsa, mahdollisen ostajan pitäisi tehdä noin […] miljardin euron [6] kokonaisinvestointi.

(14) BAWAG-PSK jakaa kotimaan markkinat viiteen pääliiketoiminta-alaan:

a) yksityisasiakassegmenttiin sisältyvät vähittäispankkitoiminta, postikonttoritoiminta, mobiililiiketoiminta ja sähköinen pankkitoiminta. Asiakkaat ovat palkansaajia ja pieniä ja keskisuuria yrityksiä;

b) yritysasiakassegmentti käsittää institutionaaliset asiakkaat ja sosiaalivakuutuslaitokset sekä kansalliset ja kansainväliset suurasiakkaat. Asiakkaat Itävallassa luokitellaan tähän segmenttiin, jos niiden vuotuinen liikevaihto on vähintään neljä miljoonaa euroa;

c) julkisen sektorin segmenttiin sisältyy ennen kaikkea luotto- ja maksupalveluja liittovaltion hallitukselle, osavaltioille ja Itävallan kunnille;

[4] ÖGB omisti suoraan 51 prosenttia yhtiön osakkeista ja välillisesti yksityisen säätiönsä – Österreichische Gewerkschaftliche Solidarität Privatstiftung (ÖGSP) – kautta 49 prosenttia osakkeista. ÖGB on ÖGSP:n perustaja.

(*) Liikesalaisuus.

[5] Selkeästi suurin osa saamisista koostui kahdesta vakuudettomasta luotosta, jotka on myönnetty AVB:lle yhteensä 1,531 miljardin euron käyttötililuottojen muodossa, ja kahdesta ÖGSP:lle myönnetystä yhteensä […] miljoonan euron käyttötililuotosta.

[6] Myyntihinnan ja BAWAG-PSK:n tarvitseman lisäpääoman yhteismäärä.

d) pääomamarkkinasegmenttiin luetaan yhtymän treasury-toiminnot ja erityisesti pankkitalletusten tuotto sekä omaisuuden ja rahastojen hallinta ja emissiotoiminta;

e) Kiinteistö- ja leasingsegmentti käsittää tällä alalla toimivien tytäryhtiöiden ja erityisesti yritysasiakkaille kiinteistöhankkeisiin myönnettävän luottorahoituksen tuloksen.

(15) BAWAG-PSK:n markkinaosuus oli Itävallassa tuotteittain jaoteltuna vuonna 2005 seuraava:

Taulukko 2

Tuotteet liiketoiminta-aloittain		Markkina-osuus
Ottolainaus kotimaisilta asiakkailta	Yksityisasiakkaat	12 %
	Yritysasiakkaat	8 %
Antolainaus kotimaisille asiakkaille, sis. myös kiinnelainat	Yksityisasiakkaat	6 %
	Yritysasiakkaat	8 %
	Julkinen sektori	25 %
Luottokorttitoiminta (yksityisasiakkaat)	Maksuaikakortit	13 %
	Luottokortit	11 %
Leasingtoiminta		7 %
Pääomamarkkinatoiminta		5 %

(16) BAWAG-PSK on julkisen sektorin pankkipalvelujen […] tarjoajana vahvassa asemassa. Valtion pankkisiirroista ja julkishallinnon toimenhaltijoiden palkanmaksusta hoidetaan tämän pankin kautta […].

(17) Lisäksi BAWAG-PSK toimii vakuutusalalla BAWAG Versicherung AG:n ja PSK Versicherung AG:n kautta ([7]) sekä pankkitoiminnalle vierailla aloilla BAWAG-PSK Immobilien AG:n, kenkäkauppaketju Stiefelkönigin ja televisiolähetystoimintaa harjoittavan ATV Privat-TV Servicesin kautta.

(18) Pankki on laajentanut toimintaansa myös kansainvälisesti. Ulkomaisten sivukonttorien varojen osuus yhtiön varoista on noussut noin […] prosentista vuonna 1995 noin […] prosenttiin vuonna 2004, yli […] prosenttiin, jos tytäryhtiöt lasketaan mukaan. Pankilla on tytäryhtiöitä tai osuuksia Tšekissä, Slovakiassa, Sloveniassa, Unkarissa, Maltassa ja Libyassa. Sen markkinaosuus on kuitenkin uusissa jäsenvaltioissa pieni.

(19) ÖGB myi BAWAG-PSK:n 30 päivänä joulukuuta 2006 konsortiolle, jota johti amerikkalainen investointiyhtymä Cerberus Capital Management L.P. (jäljempänä 'konsortio') ([8]). Kauppa toteutui 15 päivänä toukokuuta 2007, kun sitä lykkäävät sääntömääräiset ja kilpailuviranomaisten edellyttämät luvat oli saatu. Kauppahinta oli […] miljardia euroa. Lisäksi konsortio korotti yhtiön pääomaa […] miljoonalla eurolla.

BAWAG-PSK:n taloudelliset vaikeudet

(20) BAWAG-PSK:n taloudelliset vaikeudet johtuivat pääasiassa kahdesta erikoisliiketoimesta (Karibian liiketoimet ja Refco), jotka eräät aiemman johdon jäsenet olivat toteuttaneet. Erikoisliiketoimet olivat mahdollisia, koska riskien hallinta oli riittämätöntä ja osalliset kiersivät tarkoituksella olemassa olevat valvontaelimet.

Karibian liiketoimet

(21) Karibian liiketoimet toteutettiin etupäässä vuosien 1995 ja 2001 välisenä aikana. Caymansaarille rekisteröidyille yhtiöille siirrettiin vuosina 1995–1998 aluksi kolme erää, joiden yhteissumma oli 550 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria, Dublinissa sijaitsevan BAWAG International Financen kautta. Vuonna 1998 annettiin vielä 89 miljoonan Yhdysvaltain dollarin lisäluotto. Syyskuussa 1998 BAWAG-PSK oli Dublinissa sijaitsevan tytäryhtiönsä kautta antanut yhteensä 639 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria luottoa neljälle yhtiölle erilaisia investointeja varten. Luotot käytettiin keinotteluun jenin arvolla Yhdysvaltain dollaria vastaan. Peitteenä toiminut kolmannen osapuolen tuoma omapääomaosuus ja Senior-Deposit-Agreements-sopimuksista saadut varat käytettiin vähitellen keinottelun marginaalina, kun odotettua kurssikehitystä ei saavutettukaan. Vuoteen 1998 saakka annetusta rahoituksesta koitui näin […] miljoonan Yhdysvaltain dollarin kokonaistappiot.

([7]) BAWAG Versicherung AG:lla ja PSK Versicherung AG:lla on […] prosentin osuus Itävallan henkivakuutusmarkkinoista.

([8]) Konsortioon kuuluvat Cerberus European Investments, Itävallan posti, Generali Holding Vienna AG, Wüstenrot Verwaltung- und Dienstleistungen GmbH, muita rahoituslaitoksia ja yksityishenkilöitä.

(22) Vuoden 1998 loppuun mennessä toteutettiin vielä […] miljoonan Yhdysvaltain dollarin lisärahoitus, ja vuonna 1999 luottositoumukset olivat nousseet jo […] miljoonaan Yhdysvaltain dollariin. Saatavat osoittautuivat jälleen arvottomiksi. Odotettua jenin kurssikehitystä ei taaskaan saavutettu, ja optiot, jotka olivat sillä välin menettäneet huomattavasti arvoaan, myytiin erittäin suurella tappiolla. Vastuut olivat vuoden 1999 lopussa […] euroa, ja vastuiden voimakas kasvu johtui suurelta osin voimakkaista muutoksista vaihtokurssirakenteessa.

(23) Vuoden 1999 lopussa ja vuoden 2000 alussa tehtiin viimeinen yritys saada korvattua näissä liiketoimissa siihen mennessä kärsityt tappiot. Rahastoihin sijoitettiin lisää […] euroa yhdessä aiemmista optioista jääneen […] miljoonan Yhdysvaltain dollarin kanssa. Sijoitukset käytettiin jälleen jeni-swap-keinotteluun, mistä aiheutui taaskin sijoitettujen varojen menettäminen kokonaisuudessaan. Vuoden 2000 lopussa näistä liiketoimista aiheutuneet vastuut olivat […] miljardia euroa. Vuonna 2001 tappioita järjesteltiin uudelleen useaan otteeseen, ja osittaisten poistojen avulla ne vähenivät lopulta lokakuuhun 2005 mennessä noin […] miljardiin euroon.

Refco

(24) BAWAG-PSK:n liikesuhde Refco Group Ltd. LLC:hen (jäljempänä 'Refco') ([9]) alkoi vuonna 1998 ja päättyi lokakuussa 2005. Liikesuhteen painopisteitä olivat:

a) BAWAG-PSK:n osakkuus Refcossa vuosina 1999–2004,

b) rahoitus Proceeds-Participation-Agreement-muodossa,

c) BAWAG-PSK:n ja Refcon yhteistyö useilla päivittäisen pankki- ja arvopaperitoiminnan aloilla,

d) luotot BAWAG-PSK:lta Refcolle alkaen vuonna 1998 myönnetystä luotosta, joka maksettiin takaisin vuonna 2004, kun BAWAG-PSK:n osakkuus Refcossa päättyi, ja päättyen lokakuussa 2005 myönnettyyn yli 350 miljoonan euron luottoon. Tällä välillä Refcolle tai Refco-yhtiöille myönnettiin useita luottoja, muun muassa useita hyvin lyhytaikaisia luottoja, joiden avulla Refco pystyi tekemään tilinpäätöksen (ns. Year-End Transactions).

([9]) Refco oli tuolloin USA:n suurin johdannaismeklari.

(25) Refco, Creditors Committee (Refcon vakuudettomien velkojien komitea), Yhdysvaltain oikeusministeriö ja Securities and Exchange Commission (SEC, Yhdysvaltain pörssivalvoja) nostivat Yhdysvalloissa BAWAG-PSK:ta vastaan kanteita huhtikuussa 2006. Näiden menettelyjen puitteissa jäädytettiin noin […] miljardia Yhdysvaltain dollaria oikeuden määräyksellä. Yhdysvaltain viranomaisten ja Refcon velkojien kanssa saatiin lopulta neuvoteltua ratkaisu.

(26) Liikesuhteesta Refcoon aiheutui vuoden 2005 lopussa BAWAG-PSK:lle yhteensä […] miljoonan euron kustannukset, jotka koostuivat seuraavista eristä:

— myönnettyä luottoa koskeva 350 miljoonan euron arvostuserä,

— […] miljoonan euron tappio kulta-swapeista,

— […] miljoonan euron tappio Senior Secured Loans -myynnistä,

— muita sitoumuksia koskevat […] miljoonan euron arvostuserät, sekä

— vastaavat oikeuskulut.

(27) Tähän summaan oli lisättävä […] miljoonan euron varaus, joka oli muodostettava takautuvasti toukokuun 2006 alussa Refcon velkojien kanssa tehdyn akordin vuoksi. Tällöin Refco-liiketoimista johtuva alijäämä nousi 1,0045 miljardiin euroon.

(28) BAWAG-PSK teki sopimuksen Refcon velkojien kanssa 5 päivänä kesäkuuta 2006. BAWAG-PSK:n oli maksettava Refcon velkojille ja osakkeenomistajille […] miljoonaa Yhdysvaltain dollaria. Lisäksi se luopui […] miljoonan Yhdysvaltain dollarin luottosaamisista. Sopimuspuolet sopivat lisäksi, että Refcon velkojille ja osakkeenomistajille on maksettava […] prosenttia […] miljoonaa euroa ylittävältä myyntihinnan osalta, kuitenkin enintään […] miljoonaa Yhdysvaltain dollaria.

Erikoisliiketoimien (Karibian liiketoimet ja Refco) vaikutukset

(29) Vuonna 2004 Karibian kokonaisuuden saatavia poistettiin noin […] miljoonaa euroa.

(30) Karibian liiketoimien tappioista selviytymiseksi käytettiin vuonna 2005 rahavaroja […] miljoonaa euroa, poistoja tehtiin uudelleen perustamisen yhteydessä vuonna 2005 534 miljoonaa euroa ja uusia arvostuseriä luotiin vuoden 2005 jälkeen […] miljoonaa euroa. […]. Vielä jäljelle jäänyt […] miljoonan euron määrä arvostettiin täysimääräisesti.

(31) Lokakuussa 2005 BAWAG-PSK kärsi Refcon maksukyvyttömyydestä ja samaan aikaan Karibian liiketoimien tappiot tulivat tietoon.

(32) Nämä tapahtumat johtivat […] miljardin euron arvostuseriin vuoden […] taseessa ([10]). BAWAG-PSK pystyi kattamaan varauksia käyttämällä ja vuoden tuloksella vain […] miljoonaa euroa.

(33) Lehdistön varoittamina asiakkaat nostivat huhtikuun lopussa ja toukokuun alussa 2006 suuria määriä rahaa käyttö- ja säästötileiltä. Yhteensä talletukset vähenivät syyskuun 2005 ja kesäkuun 2006 välisenä aikana pankin käyttötileillä […] miljoonaa euroa ja säästötileillä […] miljardia euroa.

III **ARVIOITAVAN TOIMENPITEEN KUVAUS**

(34) Tässä päätöksessä käsiteltävä toimenpide on BAWAG-PSK:lle myönnetty yli 900 miljoonan euron valtiontakaussitoumus, joka järjestettiin 8 päivänä toukokuuta 2006 säädetyllä lailla *BAWAG-PSK-Sicherungsgesetz* (jäljempänä 'BAWAG-PSK-laki'). Laki velvoittaa omistajat myymään BAWAG-PSK:n kolmannelle osapuolelle.

(35) Ilman valtiontakausta BAWAG-PSK ei olisi pystynyt noudattamaan Itävallan pankkitoimilain (Bankwesengesetz, jäljempänä 'BWG') vakavaraisuutta ja omaa pääomaa koskevia säännöksiä eikä olisi pystynyt päättämään vuoden 2005 tilejä.

(36) BAWAG-PSK:n tuolloiset välilliset ja välittömät omistajat (ÖGB, ÖGSP, ÖBG, ÖVV ja AVB) allekirjoittivat 31 päivänä toukokuuta 2006 myyntisopimuksen, jossa ne sitoutuivat myymään osuutensa riippumattomalle kolmannelle osapuolelle.

(37) Itävalta ja BAWAG-PSK allekirjoittivat 6 päivänä kesäkuuta 2006 valtiontakaussopimuksen, joka nojautui mainittuun lakiin. Siinä määritellään tarkemmin takaus, sen ehdot, takauksesta maksettava korvaus, BAWAG-PSK:n vastuu ja takauksen kesto. Myyntisopimus liitettiin takaussopimukseen.

(38) Sen lisäksi Itävalta ja BAWAG-PSK:n tuolloiset välilliset ja välittömät omistajat (ÖGB, ÖGSP, ÖBG, ÖVV ja AVB) tekivät 6 päivänä kesäkuuta 2006 kattavan sopimuksen. Tämän sopimuksen 7 luvun 3 pykälässä sovittiin myyntitulojen käytöstä. BAWAG-PSK:n osuuksia myytäessä myyntitulo käytetään seuraavassa tärkeysjärjestyksessä:

a) kolmansien osapuolten vaatimusten täyttäminen myynnin varmistamiseksi;

b) Refco-asiassa tehdyn akordin perusteella omistajia vastaan esitettyjen vaatimusten täyttäminen;

c) ajankohtana maksamatta olevien AVB:n sitoumusten maksaminen;

d) ajankohtana maksamatta olevien BAWAG-PSK:n (entisten) välillisten omistajien sitoumusten maksaminen;

e) Itävallan takauksen pienentäminen asettamalla BAWAG-PSK:n käyttöön omaa pääomaa.

(39) Takaus oli voimassa 15 päivään toukokuuta 2007, jolloin BAWAG-PSK:n myynti konsortiolle toteutui.

Valtiontakauksen tavoitteet

(40) Itävallan toimittamien tietojen mukaan takauksella oli seuraavat tavoitteet:

a) BAWAG-PSK:n tilanteen vakauttaminen ja vahvistaminen;

b) vuoden 2005 tilinpäätöksen mahdollistaminen;

c) myyntitoimenpiteiden aloittaminen ja niiden jatkaminen;

d) BAWAG-PSK:n tulevan toimintakyvyn säilyttäminen;

e) sijoittajien luottamuksen vahvistaminen Itävallan rahoitusmarkkinoihin.

([10]) […].

Takauksen ehdot

(41) Alkuperäisten ehtojen mukaan takaus raukeaisi 60 päivää BAWAG-PSK:n myynnin jälkeen, periaatteessa kuitenkin viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2007. Tietyin edellytyksin takauksen voimassaoloaikaa oli kuitenkin mahdollista jatkaa.

(42) BAWAG-PSK:n maksamaksi korvaukseksi sovittiin 30 päivään kesäkuuta 2007 saakka 0,2 prosenttia vuodessa ja sen jälkeen 1,2 prosenttia.

(43) Itävallan takaus voisi toteutua vain, jos seuraavat edellytykset täyttyvät kumulatiivisesti:

— BAWAG-PSK:ta ei ole myyty;

— BAWAG-PSK:ta ja sen välittömiä ja välillisiä omistajia on vaadittu maksamaan ja ilmoittamaan varallisuutensa ja niiden on täytynyt käyttää maksuihin koko maksukykynsä;

— pankin taloudellinen uhka (lakisääteisten vakavaraisuusvaatimusten alittaminen) on ennallaan;

— BAWAG-PSK:ta uhkaa maksukyvyttömyys (ylivelkaantumisen takia), tai se on jo maksukyvytön.

(44) Takauksen toteutuminen oli mahdollista myös, jos maksukyvyttömyys uhkasi vain sen takia, että takaus päättyisi 1 päivänä heinäkuuta 2007. Tällöin Itävalta voisi torjua takauksen toteutumisen jatkamalla takauksen voimassaoloaikaa. Tämä edellytti kuitenkin liittovaltion hallituksen päätöstä.

(45) Takaus kattoi vain ne vaatimukset, jotka oli laskettava verotusarvoon BWG:n 22 pykälän 2 momentin mukaan ja jotka oli luokiteltu rahamarkkinoiden valvontaviranomaisen ([11]) (Finanzmarktaufsichtsbehörde, jäljempänä 'FMA') määräyksen mukaisesti.

([11]) Tilintarkastuskertomuksen liite, BGBl. II nro 305/2005, osassa IV Z 14 kohdat c ja d.

(46) Itävallan takaus raukeaisi tämän takaussopimuksen mukaan, kun BAWAG-PSK:n osuuksien (välitön tai välillinen) omistajuus siirtyisi kolmannelle BWAG-PSK-lain 3 pykälän 1 momentin tarkoittamassa merkityksessä tai joka tapauksessa viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2007, ellei takaus ole jo tätä ennen toteutunut. BAWAG-PSK:n oli viipymättä heti asiasta tiedon saatuaan toimitettava kaikista tällaisista omistajuuden vaihdoksista liittovaltiolle kirjallinen tieto todisteineen. Jos se olisi välttämätöntä osuuksien myynnin toteutumiseksi BAWAG-PSK-lain 3 pykälän 1 momentin tarkoittamassa merkityksessä, Itävalta jatkaisi BAWAG-PSK:n perustellusta pyynnöstä takausta 60 päivän ajan omistajanvaihdoksen jälkeen, kuitenkin enintään 30 päivään kesäkuuta 2007 asti.

(47) Itävalta voi (hallituksen suostumuksella) jatkaa tässä sopimuksessa annettua takausta valtiovarainministerin päätöksellä, jos BAWAG-PSK-lain 1 pykälän 2 momentin edellytykset täyttyvät. Itävalta voi harkita takauksen jatkamista erityisesti, jos takauksen raukeaminen vaarantaisi BAWAG-PSK:n saneerauksen kestävällä tavalla tai vaarantaisi yrityskaupan toteutumisen. Jos BAWAG-PSK pyrkisi takauksen jatkamiseen, sen olisi viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2007 osoitettava tätä koskeva pyyntö Itävallalle. Pyynnössä oli perusteltava ja dokumentoitava jatkamisen edellytysten täyttyminen. Jos takauksen toteutuminen perustuisi uhkaavaan maksukyvyttömyyteen, joka johtuisi valtiontakauksen tulevasta peruuntumisesta, Itävalta voisi torjua takauksen toteutumisen jatkamalla sen voimassaoloaikaa. Tässä tapauksessa takausvastuu jäisi toteutumatta.

(48) Toinen takauksen myöntämiseen sidottu ehto oli, että BAWAG-PSK ja ÖGB myyvät osuutensa Itävallan keskuspankista (Österreichische Nationalbank, jäljempänä 'OeNB'). Ottaen huomioon tällaisen liiketoimen erityisluonteen Itävalta vahvisti, että osuuksien markkinahinta oli […]–[…]-kertaisesti yli osakkeiden nimellisarvon. Tällä arviolla päädyttiin 'markkinahintaan', joka oli […] miljoonan ja […] miljoonan euron välillä. Lopullinen myyntihinta Itävallan viranomaisille oli […] miljoonaa euroa ([…] miljoonaa euroa BAWAG-PSK:lle). Myyntituotto vastasi osakkuuden kirjanpitoarvoa.

(49) Valtiontakauksen lisäksi toisaalta yksityiset pankit ja toisaalta vakuutusyhtiöt perustivat kaksi erillisyhtiötä (Special Purpose Vehicles) BAWAG-PSK:n pankkilainsäädännön mukaisen omavaraisuusasteen varmistamiseksi. Sopimuksen yhteydessä neljä luottolaitosta, *Bank Austria Creditanstalt, Erste Bank, Österreichische Volksbanken-AG* ja

Raiffeisen Zentralbank Österreich AG, ja neljä vakuutuslaitosta, *Allianz, Generali, Uniqa* ja *Wiener Städtische*, perustivat kaksi erillisyhtiötä tukeakseen BAWAG-PSK:ta. *BACA*, *Erste Bank* ja *RZB* osallistuivat kukin […] miljoonalla eurolla ja ÖVAG […] miljoonalla eurolla toiseen erillisyhtiöön, ja kukin neljästä vakuutusyhtiöstä osallistui […] miljoonalla eurolla toiseen yhtiöön. BAWAG-PSK:lla oli kummassakin erillisyhtiössä määräävän osakkaan asema […] prosentin osuudella. Sopimuksen avulla BAWAG-PSK pystyi nostamaan laskennallista pääomaansa (Tier One Capital) 450 miljoonalla eurolla. Näin BAWAG-PSK saavutti yhtymänä jälleen kohtuullisen omavaraisuusasteen. Jotta osallistuvien pankkien ja vakuutusyhtiöiden riskiä voitaisiin rajoittaa mahdollisimman paljon, käyttöön asetettuja rahavaroja voitiin sijoittaa yksinomaan korkeimpaan luokkaan luokiteltuihin euromääräisiin valtion obligaatioihin. Sen jälkeen kun BAWAG-PSK:n myynti konsortiolle toteutui 15 päivänä toukokuuta 2007, kukin osakas oli oikeutettu purkamaan vastaavan erillisyhtiön. Sitä seuraavassa selvitystilassa kukin yhtiömies sai omaa pääomaosuuttaan vastaavan varallisuusarvon omaisuuden jaossa (ts. siirtämällä arvopaperit, joihin sijoitettiin).

IV **MENETTELYN ALOITTAMISEN SYYT**

(50) Komissio luokitteli EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukaisen muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään arvioitavan toimenpiteen alustavasti EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi, koska tuki myönnettiin valtion varoista ja parantamalla vastaanottajan rahoitusasemaa se todennäköisesti vaikutti kilpailijoiden taloudelliseen asemaan muissa jäsenvaltioissa ([12]) ja näin ollen vääristi tai uhkasi vääristää kilpailua ja vaikutti jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

(51) Komissio epäili, olisiko BAWAG-PSK:n maksukyvyttömyydellä/konkurssilla ollut vaikutuksia koko Itävallan rahoitusjärjestelmään ja laajemmassa mielessä koko Itävallan talouteen. Näin ollen 87 artiklan 3 kohdan b alakohtaa ei voitaisi soveltaa tähän tapaukseen. Komissio päätyi alustavan arvionsa perusteella siihen tulokseen, että tuki olisi tutkittava valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettujen yhteisön suuntaviivojen ([13]) (jäljempänä 'suuntaviivat') perusteella ja että tuen ei voitaisi katsoa soveltuvan yhteismarkkinoille minkään muun yhteismarkkinoille soveltuvuutta koskevan EY:n perustamissopimuksen määräyksen tai muiden yhteisön suuntaviivojen perusteella. Komissio oli yhtä mieltä Itävallan kanssa siitä, että BAWAG-PSK oli suuntaviivojen 2.1 jaksossa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys, mutta epäili vahvasti tukitoimenpiteiden soveltuvuutta yhteismarkkinoille.

Pelastamistuki

(52) Pelastamistuki on suuntaviivojen mukaan luonteeltaan tilapäinen ja palautettava tukitoimenpide, jonka tavoitteena on, että yritys voi jatkaa toimintaansa rakenneuudistus- tai selvitystilasuunnitelman laatimiseen tarvittavan ajan. Suuntaviivojen 15 kohdan mukaan tällaisen tuen kesto ei saa ylittää kuutta kuukautta.

(53) Vaikka takaus annettiin 6 päivänä kesäkuuta 2006, komissio on todennut, että se oli takautuvasti voimassa 31 päivästä joulukuuta 2005 alkaen. Niinpä sen voimassaoloaika ylitti suuntaviivoissa asetetun kuuden kuukauden enimmäisajan.

(54) Komissio epäili sen vuoksi suuresti, että valtiontakausta voitaisiin pitää yhteismarkkinoille soveltuvana pelastamistukena.

Pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen

(55) Suuntaviivojen 34–37 kohdan mukaan komission on hyväksyttävä rakenneuudistussuunnitelma kaikkien yksittäisten tukien osalta ja arvioitava, mahdollistaako suunnitelma yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamisen kohtuullisessa ajassa realististen oletusten perusteella.

(56) Komissio oli sitä mieltä, että rakenneuudistussuunnitelman menestyminen, saneerauksen onnistuminen ja pankkitoiminnan jatkuminen riippuvat ratkaisevasti korkeasta myyntihinnasta. Esitetyt myyntiskenaariot osoittivat, että mahdollisen ostajan olisi sijoitettava yhteensä vähintään noin […] miljardia euroa, jotta pankin pitkän aikavälin elinkelpoisuus voitaisiin palauttaa ilman valtion lisätukea. Rakenneuudistussuunnitelman mukaan tämän kynnysarvon alittava kokonaissijoitus ei antaisi ÖGB:lle ja sen sidonnaisyrityksille mahdollisuutta maksaa luottoja, eikä ostaja näin ollen voisi toteuttaa tarvittavaa pääoman korotusta.

([12]) Yhdistetyt asiat C-278/92, C-279/92 ja C-280/92, Espanjan kuningaskunta v. komissio, EY:n tuomioistuimen tuomio 14.9.1994, Kok. 1994, s. I-4103.

([13]) EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2.

(57) Komissio otti huomioon, että BAWAG-PSK joutui lisävaikeuksiin alkuvuodesta 2006 tapahtuneiden massiivisten talletusten nostojen ja heikentyneen luokituksensa ([14]) takia, minkä seurauksena sen jälleenrahoituskustannukset nousivat. Tämä tuli esiin vasta vuoden 2006 tilinpäätöksessä. Lisäksi mainoskampanjat, jotka perustuivat muun muassa säästötilien korkeaan tuottoon, saattoivat myös vaikuttaa pankin kannattavuuteen. Lehdistötiedotteet viittasivat siihen, että BAWAG-PSK voisi kärsiä vuonna 2006 vielä 20 miljoonan euron lisätappiot.

(58) Komissio viittasi lisäksi siihen, että suuntaviivojen mukaan rakenneuudistussuunnitelman on sisällettävä erilaisia skenaarioita, jotka perustuvat optimistisiin, pessimistisiin ja niiden väliltä oleviin olettamuksiin. Itävalta on kuitenkin esittänyt vain Base-Case-skenaarion, joka vastaa niitä tietoja, jotka julkaistiin mahdollisille ostajaehdokkaille suunnatussa tiedotteessa. Tämä liiketoimintasuunnitelma on laadittu pankin myyntiä silmällä pitäen. Komissio epäili, että liiketoimintasuunnitelman perusteena olevat oletukset eivät täytä rakenneuudistussuunnitelman Base-Case-skenaariolle asetettuja vaatimuksia. Komissio edellytti, että kaksi vielä esitettävää skenaariota, joista toinen perustuu optimistisiin ja toinen pessimistisiin olettamuksiin, osoittaisivat rakenneuudistussuunnitelman vakauden ja toteutettavuuden.

(59) Lisäksi komissio epäili, oliko tietyt riskit otettu huomioon liiketoimintasuunnitelmassa. Tällaisia riskejä olivat erityisesti seuraavat:

a) Kanteet USA:ssa: Ei voitu sulkea pois, etteivätkö kantajat voisi uhkaustensa mukaisesti menestyksekkäästi nostaa uusia kanteita (joihin liittyisi osittain merkittäviä vaatimuksia). Tietyistä epävarmuustekijöistä (mahdolliseen kanteeseen liittyvät akordit) huolehdittiin vuoden 2005 tilinpäätöksessä Refcon varauksen yhteydessä. Tämän lisäksi oli mahdollista, että yksittäiset vahingonkärsijät eivät saisi akordin kautta maksua velkojainkomitean käyttöön asetetuista varoista. Sikäli kuin tällaiset vahingonkärsineet nostavat kanteen BAWAG-PSK:ta vastaan, velkojainkomitean olisi maksettava osakkuusrahat takaisin BAWAG-PSK:lle, mutta on mahdollista, että tosiasiassa suoritettava maksu on suurempi kuin palautettava summa.

b) BAWAG-PSK:n osakkeenomistajat eivät täytä velvoitteitaan amerikkalaisia velkojia kohtaan – tässä BAWAG-PSK:lla on toissijainen vastuu.

c) Tilinpäätöksessä 2005 mainittu vaihtuvia korkoja koskevasta lausekkeesta (*Zinsgleitklauseln*) annettu tuomio saattaa mahdollisesti vaikuttaa samalla lailla kielteisesti BAWAG-PSK:hon.

Komissio katsoi, että kattavassa rakenneuudistussuunnitelmassa olisi arvioitava myös näitä riskejä.

Kohtuuttomien kilpailun vääristymien välttäminen

(60) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan poikkeusmääräykseen voidaan vedota vain, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Suuntaviivojen 38–42 kohdan mukaan on toteutettava vastasuoritteita, joilla mahdollisuuksien mukaan lievennetään tuen haitallisia vaikutuksia kilpailijoihin. Kyseeseen tulevia toimenpiteitä ovat omaisuuserien myynti, kapasiteetin ja markkinaläsnäolon supistaminen tai kyseisille markkinoille pääsyn esteiden vähentäminen. Toimenpiteet on suhteutettava tuella aiheutettuihin vääristymiin ja erityisesti yrityksen asemaan markkina-alueellaan tai markkina-alueillaan. Niiden on oltava laaja-alaisempia kuin kannattavuuden palauttamiseen tarvittavien toimenpiteiden. Tutkiessaan vastasuoritteiden asianmukaisuutta komissio ottaa huomioon markkinarakenteen ja kilpailuympäristön varmistaakseen, etteivät toimenpiteet aiheuta markkinarakenteen huonontumista esimerkiksi vaikuttamalla välillisesti tiukan oligopolin syntymiseen.

(61) Itävallan alun perin esittämiä vastasuoritteita olivat luopuminen Bank Frick & Co:sta ja BAWAG-PSK:n osuuksista Österreichische Nationalbankissa ja puolalaisen yrityksen Kinomax Sp.zo.o:n sekä Wienin kiinteistön myyminen. Koska toimenpiteet ja niiden vaikutus BAWAG-PSK:hon oli kuvattu suhteellisen epämääräisesti, komissio ei voinut arvioida niiden kokonaisvaikutusta. Komissio tarvitsi sitä varten yksityiskohtaisia tietoja yksittäisten toimenpiteiden vaikutuksista BAWAG-PSK:n omaisuuteen ja tulevaan markkina-asemaan sekä tietoja näiden toimenpiteiden arvosta ja niiden vähennysvaikutuksista (esim. suhteessa taseeseen).

(62) Komissio epäili sitä, että vastasuoritteet pienentäisivät BAWAG-PSK:n kokonaisarvoa ja vähentäisivät sitä kautta mahdollisuuksia saavuttaa velkojen hoitamiseen tarvittava kauppahinta. Omaisuuden lisämyynnit vaikuttaisivat pikemminkin vaadittavaan kauppahintaan yksinkertaisesti siten, että ne alentaisivat saavutettavaa luovutustuottoa omaisuuden myyntihintaa vastaavalla määrällä.

([14]) Moody's alensi BAWAG-PSK:n luokitusta kaikkien lyhyt- ja pitkäaikaisten talletusten ja saatavien osalta A2:sta A3:een ja Financial Strength -luokitusta E+:aan.

(63) Komissio epäili sitä, että BAWAG-PSK:n vaikea likviditeettikriisi olisi johtanut entistä tiukempaan oligopoliin Itävallan pankkimarkkinoilla, erityisesti koska uusi markkinatoimija olisi voinut ottaa hallintaansa pankin toiminnat.

(64) Komissio viittasi lisäksi siihen, että syyskuusta 2005 kesäkuuhun 2006 tapahtunut talletuspako ei välttämättä ole verrattavissa suuntaviivoissa tarkoitettuun vastasuoritteeseen.

(65) Yhteenvetona voidaan todeta, että komissiolta puuttui tärkeitä tietoja, jotta se olisi voinut kohtuudella ja riittävän perusteellisesti arvioida ehdotettujen vastasuoritteiden vaikutuksia. Käytettävissä olevien tosiasioiden perusteella komissio epäili vakavasti sitä, että suunnitellut korjaavat toimenpiteet riittäisivät lievittämään tuen kilpailua vääristäviä vaikutuksia.

Tuen rajoittaminen välttämättömään vähimmäismäärään

(66) Suuntaviivojen 43–45 kohdan mukaan tuki on rajattava rakenneuudistukseen välttämättä tarvittaviin vähimmäiskustannuksiin, jotta yritykselle ei koidu liiallisia rahavaroja, joita se voisi käyttää aggressiiviseen ja markkinoita vääristävään toimintaan tai jopa laajentumiseen. Suuntaviivoissa todetaan lisäksi, että tuen saajan on osallistuttava rakenneuudistussuunnitelmaan merkittävällä tavalla joko myymällä omaisuutta, sikäli kuin omaisuus ei ole välttämätöntä yrityksen säilymisen kannalta, tai hankkimalla vierasta rahoitusta markkinaehdoin. BAWAG-PSK:n kaltaisten suurten yritysten oman osuuden rakenneuudistuksen kustannuksista pitäisi suuntaviivojen mukaan olla periaatteessa 50 prosenttia.

(67) Itävalta vetosi siihen, että toimenpide ei merkinnyt pääoman lisäystä, vaan että valtio oli ainoastaan myöntänyt määräaikaisen takauksen. Komissio ei käytettävissä olevien tietojen perusteella voinut tarkalleen todeta, oliko tuki rajoitettu välttämättömään vähimmäismäärään, ja se epäili, oliko Itävalta arvioinut valtiontakauksen tukiosuutta oikein, sillä takauksella on samanlaisia vaikutuksia kuin pääoman lisäyksellä.

(68) Itävalta viittasi siihen, että rakenneuudistuskustannukset ovat […] miljardia euroa ja että BAWAG-PSK itse ja sen tuolloiset ja tulevat omistajat vastaavat siitä sataprosenttisesti. Komissio ilmaisi tästä epäilyksensä ja vaati lisätietoja voidakseen tutkia, onko BAWAG-PSK:n osuus rakenneuudistuskustannuksista todella 50 prosenttia.

V ITÄVALLAN HUOMAUTUKSET

(69) Itävalta otti kantaa menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen käytettävissä olevan rakenneuudistussuunnitelman perusteella ja toimitti lisätietoja erityisesti seuraavista seikoista:

Vakava häiriö Itävallan taloudessa

(70) Itävalta katsoi, että valtiontakaus on ilmoitettu tukena, joka tähtää jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen. BAWAG-PSK:n maksukyvyttömyydellä olisi ollut ennakoimattomia ja laajalle ulottuvia kielteisiä vaikutuksia talouteen. BAWAG-PSK:n maksukyvyttömyys olisi oletettavasti aiheuttanut paniikin, joka olisi voinut nopeasti levitä muihin pankkeihin, varsinkin kun Itävallan lainsäädännön mukaisessa talletustakuumallissa myös muut pankit voivat joutua osallistumaan maksuihin luottolaitoksen joutuessa maksukyvyttömäksi. Tällä olisi massiivisia seurauksia Itävallan koko taloudelle ja ennen kaikkea pankkialalla työskenteleville noin 70 000 työntekijälle. Kahden erillisyhtiön perustaminen (ks. jäljempänä) havainnollistaa samaten Itävallan rahamarkkinoiden suurimpien markkinatoimijoiden selkeää tukea BAWAG-PSK:lle. Ne olivat valmiita toimimaan varmistaakseen Itävallan rahamarkkinoiden vakauden.

(71) Maksukyvyttömyys olisi koskettanut omistajan eli Itävallan keskusammattijärjestön lisäksi erityisesti myös Itävaltaa, koska

— Itävalta vastaa valtion tehtävästä rahamarkkinoiden vakauden ylläpitäjänä,

— BAWAG-PSK hoitaa kaikki Itävallan maksut (kuten verojen, eläkkeiden, työttömyyskorvauksien ja perheetuuksien maksatuksen), ja

— valtio oli *Österreichische Postsparkasse*n aiempi omistaja ja vastasi tietyistä sen sitoumuksista.

(72) Lisäksi Itävalta olisi joutunut ottamaan vastuulleen *Österreichische Postsparkasse*n palveluksessa olleet liittovaltion toimenhaltijat ja näiden oikeudet julkisessa hallinnossa (vuosittaiset palkat yhteensä […] miljoonaa euroa). Koska BAWAG-PSK käytti Itävallan postikonttoreita myös sivukonttoreinaan, olisi rahoituspalveluiden pienentynyt liiketoimintavolyymi Itävallan postikonttoreissa johtanut myös siihen, että postikonttoreita olisi täytynyt sulkea lisää. Tämä olisi johtanut maaseudun rakenteellisiin ongelmiin.

(73) Itävalta on sitä mieltä, että pankin maksukyvyttömyyden mahdollisia seurauksia koko talouselämään on tuskin mahdollista arvioida määrällisesti.

Valtiontakauksen tukiosuus

(74) Itävalta selitti, että valtiontuki oli välttämätön syyskuussa 2005 alkaneen talletuspaon lopettamiseksi ja BAWAG-PSK:n ja BAWAG-PSK-yhtymän vakavaraisuuden takaamiseksi. Ellei valtio olisi antanut takausta BAWAG-PSK:lle, ei yksikään yksityinen sijoittaja olisi ollut valmis antamaan varoja, joita olisi voitu pitää omana pääomana.

(75) Itävallan mukaan takauksen tukiosuus on tutkittava EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamista valtiontukiin takauksina koskevan komission tiedonannon ([15]) (jäljempänä 'tiedonanto') perusteella. Tiedonannossa annetaan komissiolle laajalti harkinnanvaraa tuen suuruutta määritettäessä. Ainoana sitovana ohjeena on, että valtiontakauksen tukiosuutta on arvioitava takauksen yksityiskohtien perusteella. Tiedonannon 3.2 kohdassa todetaan: 'Jos lainaa myönnettäessä on todennäköistä, että lainanottaja laiminlyö maksuja esimerkiksi taloudellisten vaikeuksien vuoksi, takauksen arvo saattaa olla sama kuin määrä, jonka takaus tosiasiassa kattaa.' Tähän Itävalta toteaa, että BAWAG-PSK ei ole lainanottaja, jonka lainan takauksen valtio ottaisi vastatakseen, vaan lainanantaja. Tämän takia BAWAG-PSK:n taloudellisella asemalla ei ole merkitystä maksulaiminlyöntien riskin arvioinnissa. Näin ollen komissio ei voi tehdä maksulaiminlyöntien riskiä koskevia päätelmiä BAWAG-PSK:n taloudellisen aseman perusteella.

(76) Itävalta esitti, että Moodyn Financial Strength Rating (jäljempänä 'FSR') ([16]) on BAWAG-PSK:n taloudellisen tilanteen kuvaamiseen asianmukainen indikaattori, koska FSR ottaa huomioon yksinomaan yrityksen oman rahoitukselisen maksukyvyn eikä huomioi ulkoista tukea. Luokitukseen sisältyy välillisesti myös arvio pankin tulevasta kehityksestä, ja se välittää ilmaisuvoimaisen kokonaiskuvan maksukyvyttömyyden todennäköisyydestä. BAWAG-PSK:lle annettu FSR 'E+' vastaa Baseline-luokitusta B1–B3, jolloin maksukyvyttömyyden todennäköisyys vuoden sisällä olisi 3,2:n ja 10,5 prosentin välillä.

(77) Itävallan mukaan siitä, että BAWAG-PSK oli tuen myöntämisen aikaan katsottava taloudellisissa vaikeuksissa olevaksi yritykseksi, ei voida päätellä, että tukiosuus vastaisi takauksen nimellisarvoa eli 900:aa miljoonaa euroa. Komission pitäisi sen sijaan käyttää harkinnan varaansa ja ottaa huomioon takaussopimuksen erikoisluonne ja yksityiskohdat sekä selvitetyt riskitekijät. Lainanottajan taloudelliset vaikeudet vain viittaavat valtiontuen olemassaoloon, ne eivät kuitenkaan mahdollista lausuntoa tuen arvon suuruudesta. Komissio on useissa rakenneuudistustapauksissa todennut vaikeuksissa olevalle yritykselle myönnetyn takauksen tukiosuuden nimellisarvoa pienemmäksi. *Crédit foncier de France*n (jäljempänä 'CFF') ([17]) tapauksessa komissio arvioi tuen arvon sen hinnan perusteella, jonka pankki oletettavasti olisi joutunut maksamaan tällaisesta takauksesta markkinoilla. *Bankgesellschaft Berlin*in (jäljempänä 'BGB') ([18]) tapauksessa komissio vahvisti takauksen muodostaman eli niin sanotun riskisuojan tukiarvoksi 'taloudellisen arvon' eikä nimellisarvoa. Myös arvioidessaan rakenneuudistustukea, jonka Saksa myönsi *Chemische Werke Piesteritz*ille (jäljempänä 'CWP') ([19]), komissio asetti takauksen tukiarvon paljon alle lainan nimellisarvon, vaikka SWP oli tuohon aikaan taloudellisissa vaikeuksissa.

(78) Takauksen lyhyestä voimassaoloajasta Itävalta selitti, että valtiovarainministeri pystyi jatkamaan voimassaoloaikaa BAWAG-PSK-lain 3 pykälän 2 momentin viimeisen virkkeen nojalla. Siihen vaadittiin kuitenkin liittohallituksen suostumus, joka olisi annettava yksimielisesti. Näin ollen jatkaminen oli liittohallituksen poliittisessa harkinnassa. BAWAG-PSK voi kuitenkin harjoittaa Itävaltaan merkittävää painostusta, sikäli kuin takauksen toteutumisen edellytykset täyttyivät. Sen edellytyksenä oli BAWAG-PSK:n uhkaava maksukyvyttömyys. Sitä ennen BAWAG-PSK:n oli vaadittava omistajiaan maksamaan ja ilmoittamaan varallisuutensa. Takauksen toteutumiselle oli siis korkeat esteet, joten takauksella ei voida väittää olevan "tosiasiassa loputon voimassaoloaika". Myöskään taloudellisesti ei voida lähteä siitä, että takaus olisi voimassa loputtomasti. BAWAG-PSK:lla oli myös myyntiprosessin epäonnistuessa lukuisia muita mahdollisuuksia kattaa pääomatarpeensa yksivuotisen takausajan päätyttyä. Ensinnäkin pankin voitot nostavat sen pääomaa. Toiseksi pankki voi pienentää pääomatarvetta vähentämällä riskiaktiivaa. Kolmanneksi on olemassa mahdollisuus ottaa pääomaa kolmannelta osapuolelta. Välittömän talletuspakokriisin yhteydessä toukokuussa 2006 nämä mahdollisuudet eivät olleet käytettävissä ajallisista syistä. Jos kauppaa ei olisi syntynyt, pankilla olisi ollut mahdollisuus käyttää näitä mahdollisuuksia.

([15]) EYV C 71, 11.3.2000, s. 14.

([16]) FSR on Moodyn arvio pankin taloudellisesta vahvuudesta ja luottokelpoisuudesta, eikä siinä oteta huomioon tiettyjä ulkoisia luottoriskejä tai luoton tukitekijöitä, jotka sisältyvät Moodyn *Bank Deposit* -luokitukseen.

([17]) Komission päätös, tehty 23 päivänä kesäkuuta 1999, K(1999), *Crédit foncier de France*, EYVL L 34, 3.2.2001, s. 36, johdanto-osan 49 kappale.

([18]) Komission päätös, tehty 18 päivänä helmikuuta 2004, K(2004) 327, *Bankgesellschaft Berlin*, EUVL L 116, 4.5.2005, s. 1, johdanto-osan 27 kappale.

([19]) Komission päätös, tehty 2 päivänä maaliskuuta 2005, K(2005) 427, *Chemische Werke Piesteritz*, EUVL L 296, 12.11.2005, s. 19, johdanto-osan 107 kappale.

(79) Itävallan näkemyksen mukaan takausta ei voida taloudellisesti tarkastella siten kuin se olisi pysyvästi laskettava BAWAG-PSK:n omaisuuteen (paid-in). Uuden omistajan olisi korvattava nämä määrät omalla sijoituksellaan. Takauksen jatkaminen ei tapahdu automaattisesti. Ostaja ei pelkästään asettaisi käyttöön saman suuruista summaa omaksi pääomaksi takauksen päättymiseen asti. Ostajalla olisi päinvastoin paljon mahdollisuuksia käsitellä BAWAG-PSK:N mahdollista pääomapulaa. Lisäksi takauksen toteutumisen todennäköisyyttä rajoittaa takauksen erityislaatu. Erityisesti se seikka, että takaus on ainoastaan täytetakaus, vaikuttaa riskiä pienentävästi. Itävallan takaus voi toteutua ainoastaan, jos BAWAG-PSK:ta uhkaa maksukyvyttömyys. Maksukyvyttömyys on kuitenkin juuri takauksen myöntämisen ansiosta ja sen jälkeen erittäin epätodennäköinen.

(80) Itävalta ilmoitti takauksen toteutumisen todennäköisyydestä, että takauksen myöntämisajankohtana oli erittäin todennäköistä, että BAWAG-PSK myytäisiin vuoden sisällä ostajan kokonaisinvestoinnin ollessa yhteensä yli 2,6 miljardia euroa. Voimakas todiste BAWAG-PSK:n todellisesta arvosta huhtikuussa 2006 eli ennen valtiontakauksen myöntämistä oli joulukuussa 2006 tehdyissä lopullisissa tarjouksissa esitetty tarjoajien kauppahinta tai kokonaissijoitus. Koska BAWAG-PSK oli alkuvuodesta 2006 perustaltaan terve ja joutunut taloudellisiin vaikeuksiin pelkästään rajattavissa olevien ongelmien takia, sen arvoksi määritettiin valtiontakauksen myöntämisajankohtana noin 2,6 miljardia euroa. Tämä korkea arvo oli nähtävissä uudelleen myös tarjousmenettelyssä eli tarjoajien joulukuussa 2006 tekemissä lopullisissa tarjouksissa ja lopulta Cerberuksen tekemässä kokonaissijoituksessa. Tarjoukset tehtiin kansainvälisessä tarjousmenettelyssä, joka toteutettiin avoimesti ja syrjimättä ja joka antoi tarjoajille riittävästi aikaa tutustua mahdolliseen kaupan kohteeseen ennen tarjouksen tekemistä. Mitä tulee Itävallan tietoihin BAWAG-PSK:n todellisesta arvosta, Itävallalla oli FMA:n toimien ansiosta takauksen myöntämisajankohtana riittävästi tietoja BAWAG-PSK:n taloudellisesta tilanteesta. Takauksen myöntämiseen asti Itävalta piti BAWAG-PSK:ta periaatteessa elinkykyisenä yrityksenä, joka tarvitsi erityisavustusta vain myyntiin asti.

(81) Vertailusta muihin rahoitusvälineisiin Itävalta ilmoitti, ettei valtiontakausta voida samastaa pääoman lisäykseen niin kauan kuin takaus ei ole toteutunut. FSR:n ollessa E+ maksulaiminlyöntien riski on vain 5,49 prosenttia, joten lähes 95-prosenttisella todennäköisyydellä BAWAG-PSK:lle ei jouduttaisi maksamaan mitään.

(82) Itävalta oli sitä mieltä, että takauksen tukiosuutta laskettaessa valtiontakausta voitaisiin epäsuorasti verrata esimerkiksi CFF:n tapauksessa sitoumuksista annettuun takaukseen. Jos pankin kaikki sitoumukset olisi taattu, olisi BAWAG-PSK:n luokitus parantunut merkittävästi A-luokkaan. Tällainen luokituksen parannus olisi välittömästi vaikuttanut myönteisesti pankin jällenrahoitukseen. Tätä kautta se olisi taas parantanut pankin tulostilannetta. Yhdessä luokituksen kanssa se olisi vähintäänkin merkittävästi parantanut pankin mahdollisuuksia hankkia uutta pääomaa. Sitoumuksille annettu takaus voisi sitä paitsi – välillisesti – varmistaa myös tarvittavan omavaraisuusasteen. Tukiosuutta laskettaessa olisi sen vuoksi tukeuduttava sen taloudelliseen arvoon tuensaajan näkökulmasta eikä siinä saisi ottaa huomioon sitä, turvautuuko valtio takaukseen tai muihin välineisiin kuin yksityinen sijoittaja.

(83) Kun otetaan huomioon riskiä pienentävät syyt ja ajalliset rajoitukset, jotka johtuvat pankin lähitulevaisuudessa odotettavissa olevasta myynnistä, vaikuttaa B2-tason maksukyvyttömyyden todennäköisyys realistiselta ja kohtuulliselta. Takauksen tukiosuus olisi tällöin 49,1 miljoonaa euroa ([20]). Kun otetaan huomioon takauksesta ensimmäisenä vuonna maksettava 0,2 prosentin korvaus, tukiosuuden nettomäärä on 47,3 miljoonaa euroa ([21]). Laskelma on siitäkin syystä uskottava, että jos kokonaissummalle olisi myönnetty lainaa, korot olisivat olleet suurin piirtein yhtä korkeita kuin takauksesta maksettava korvaus.

(84) Itävalta esitti lisäksi, että odotettavissa olevien maksulaiminlyöntien osalta on otettava huomioon maksukyvyttömyyden todennäköisyyden lisäksi myös maksulaiminlyöntien laajuus. Edellä 83 kappaleessa esitetty laskelma perustuu siihen, että maksukyvyttömyys olisi sata prosenttia. Jos maksukyvyttömyys olisi 50 prosenttia ([22]), tukiarvo olisi kuitenkin merkittävästi pienempi eli noin 25 miljoonaa euroa. Lisäksi yksityinen sijoittaja ottaisi huomioon myös noin 10 miljoonan euron ([23]) pääomakustannukset. Näin takauksen kokonaisarvo olisi noin 35 miljoonaa euroa, mistä on vähennettävä takauksesta maksettava 1,8 miljoonan euron korvaus.

([20]) 900 miljoonaa euroa × 5,47 % = 49,1 miljoonaa euroa.
([21]) 49,1 miljoonaa euroa – (900 × 0,2 %) = 47,3 miljoonaa euroa.
([22]) Vrt. Moody's Investor Service, Default and Recovery Rates of Corporate Bond Issuers: 2000.
([23]) Kun perusteena on 8 prosentin vakiovakavaraisuusaste.

(85) Itävalta arvioi takauksen arvon myös selvittämällä valtiontakauksen BAWAG-PSK:lle tuoman teoreettisen jälleenrahoitusedun. Riskipreemio aleni takauksen ansiosta noin 0,2 prosenttia ([24]). Kun otetaan huomioon luokituksesta kärsineet 27,4 miljardin euron sitoumukset, takauksen taloudelliseksi arvoksi saataisiin 49,4 miljoonaa euroa.

(86) Itävalta ilmoitti, että takauksen tukiosuus olisi joka tapauksessa kaukana takauksen nimellisarvosta. Pääomamarkkinoilla tunnetaan hybridejä pääomainstrumentteja, joiden ominaisuudet viittaavat vahvasti sitoumuksiin ja jotka pankkilainsäädännön kannalta tunnustetaan niin sanotuiksi ensisijaisiksi omiksi varoiksi. Tällaisilla instrumenteilla on kuitenkin pankkilainsäädännön säännösten perusteella pitkät vähimmäiskestot, pääsääntöisesti vähintään kymmenen vuotta. Tällaisia instrumentteja koskee kiinteä koronmaksuvaatimus, joka on luonnollisesti korkeampi kuin mitä yksivuotisesta instrumentista olisi maksettava. Pankit, joiden luokitus oli verrattavissa BAWAG-PSK:n tuolloiseen luokitukseen, laskivat alkuvuodesta/kesällä 2006 liikkeeseen kestoltaan vähintään kymmenen vuoden hybridipääomaa, jonka korkoprosentti oli noin 5,1:

Taulukko 3

Vastaavan luokituksen omaavien pankkien hybridipääomaemissiot

Liikkeeseenlaskija	Emissiopäivä	Luokitus liikkeeseenlaskuajankohtana	Korkokanta
Banca Italease	6. kesäkuuta 2006	Moody's: Baa2 Fitch: BBB+ Composite: BBB	5,159 %
AIB UK	6. kesäkuuta 2006	Moody's: A2 S&P: A– Fitch: A+ Composite: A	5,142 %

Yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen

(87) Itävalta täydensi rakenneuudistussuunnitelmaa ajan tasalle saatetulla Base-Case-skenaariolla ja herkkyysanalyysilla, johon oli liitetty optimistinen ja pessimistinen skenaario.

(88) Base-Case-skenaario oli seuraavanlainen:

Taulukko 4

(milj. euroa)

Kauppalainsäädännön mukainen tuloslaskelma						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Nettokorkotuotot	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Konserniosingot	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Provisiotuotot	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Rahoitustuotot	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Liiketoiminnan muut tuotot	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Liiketoiminnan tulos	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Henkilöstökulut	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Toimintakustannukset	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Poistot	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Liiketoiminnan muut kulut	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Liikevoitto/-tappio	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Varautuminen riskeihin ja finanssisijoitusten arvostus	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä ja veroja	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Verot	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Vuosiylijäämä	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]

([24]) Perusteena ovat swap spreadin muutokset ennen ja jälkeen valtiontakauksen myöntämistä.

(89) Itävalta ilmoitti, että tämänhetkisten markkinaolosuhteiden vuoksi vuoden 2007 suunnitelman ajan tasalle saattaminen on tarpeen. Vuosiylijäämä, […] miljoonaa euroa, on noin […] prosenttia pienempi kuin alun perin odotettiin. Itävalta selvitti Base-Case-skenaarion pohjana olevia oletuksia ja tärkeitä finanssitunnuslukuja. Suunnitelma vuodelle 2008 ja sitä seuraaville vuosille pysyi ennallaan.

(90) Tärkeimmät perusteet *Base-Case*-skenaarion muutoksille ovat

— korkokäyrän nousun pitkäaikainen muutos,

— talletuspaon aikana menetettyjen säästötalletusten ja asiakastilien odotettua hitaampi paluu,

— käteisvarojen puute ja välttämättömyys luopua omaisuuseristä likviditeetin nostamiseksi,

— BAWAG-PSK:n jatkuvasti negatiivissävyinen käsittely tiedotusvälineissä,

— antolainauksen pysähtyminen riittämättömän likviditeetin takia.

(91) Itävalta selitti, että tärkeimmät oletukset, jotka eroavat toisistaan optimistisessa ja pessimistisessä skenaariossa, ovat nettokorkotuotot, sijoitustuotot ja provisiotuotot, liiketoiminnan kasvu, henkilöstö- ja toimintakustannukset ja riskiaste. Pessimistisessä skenaariossa liiketoiminnan voitto ennen satunnaisia eriä nousee […] miljoonasta eurosta vuonna 2007 […] miljoonaan euroon vuonna 2011, mikä on […] prosenttia alle Base-Case-skenaariossa oletetun liiketoiminnan voiton. Optimistisessa skenaariossa liiketoiminnan voitto ennen satunnaisia eriä on […] miljoonaa euroa vuonna 2007 ja […] miljoonaa euroa vuonna 2011. Näin ollen liiketoiminnan voitto on optimistisessa skenaariossa vuonna 2011 noin […] prosenttia korkeampi kuin Base-Case-skenaariossa.

(92) Itävallan mielestä rakenneuudistussuunnitelma mahdollistaa BAWAG-PSK:n pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palautumisen. Tarjousmenettely, joka päättyi onnistuneesti 14 päivänä joulukuuta 2006, on rakenneuudistussuunnitelman uskottavuuden paras kenttätesti. Cerberus teki yli […] miljardin euron kokonaissijoitustarjouksellaan selväksi, että se oli vakuuttunut pankin kannattavuudesta pitkällä aikavälillä.

(93) Riskit, jotka liittyvät Refco-kanteisiin Yhdysvalloissa, BAWAG-PSK:n osakkeenomistajien laiminlyöntiin täyttää velvoitteensa amerikkalaisia velkojia kohtaan ja tuomioon vaihtuvia korkoja koskevasta lausekkeesta, on Itävallan näkemyksen huomioitu rakenneuudistussuunnitelmassa riittävästi:

— Refcon velkojien kanteiden riski USA:ssa on selvästi pieni, eikä sitä tarvitse ottaa erikseen huomioon taseessa, vaan yleinen varautuminen riskeihin kattaa sen;

— sitä riskiä, että BAWAG-PSK:n osakkeenomistajat laiminlöisivät velvoitteensa amerikkalaisia velkojia kohtaan, ei ole enää. BAWAG-PSK ja sen välilliset ja välittömät omistajat tekivät 18 päivänä joulukuuta 2006 sopimuspuolten velvoitteita koskevan sopimuksen, jossa BAWAG-PSK ja sen omistajat luopuivat vastavuoroisesti takautumisvaateistaan toisiaan vastaan;

— vaihtuvia korkoja koskevasta lausekkeesta annettuun tuomioon liittyvä riski on otettu huomioon BAWAG-PSK:n taseen yleisissä varauksissa.

(94) Itävalta muistuttaa, että yksityiset pankit ja vakuutusyhtiöt perustivat kaksi erillisyhtiötä (Special Purpose Vehicles) BAWAG-PSK:n pankkilainsäädännön mukaisen vakavaraisuusasteen varmistamiseksi.

Kohtuuttomien kilpailun vääristymien välttäminen

(95) Itävallan mielestä BAWAG-PSK:n pääomaa tukevien erillisyhtiöiden perustaminen, johon osallistui useita itävaltalaisia pankkeja ja vakuutusyhtiöitä, osoitti, että kilpailijat pitivät BAWAG-PSK:n taloudellisten vaikeuksien takia lyhytaikaisia tukitoimenpiteitä perusteltuina, jotta Itävallan rahamarkkinat säilyisivät rauhallisina. Olisi epäloogista, jos BAWAG-PSK:n kilpailijat antaisivat erillisyhtiöiden avulla tilapäistä rahoitustukea ja samalla pitäisivät valtiontakausta mainitsemisen arvoisena kilpailun vääristämisenä. Pikemminkin pankkien ja vakuutuslaitosten menettely osoittaa, että valtiontakauksella varmistettua BAWAG-PSK:n olemassaolon jatkumista ei ainakaan pidetty eikä pidetä kilpailun vääristymänä. Yksikään kolmas osapuoli ei olekaan esittänyt komissiolle huomautuksia komission päätöksestä aloittaa menettely. Valtiontakaus ei siis ole muiden kilpailijoiden näkökulmasta johtanut kilpailun vääristymiseen.

(96) Itävallan näkemykseen mukaan se, että BAWAG-PSK:n entinen omistaja, ÖGB, on myynyt BAWAG-PSK:n, merkitsee tärkeää vastasuoritetta. Myynti korostaa yhteistä tahtoa pankin kestävään rakenneuudistukseen. Vaikeuksissa olevan yrityksen myyminen merkitsee olennaista askelta kohti kestävää rakenneuudistusta. Itävallan mielestä voidaan yleisesti lähteä siitä, että uuden yksityisen omistajan valvonnassa yritys on pitkäaikaisesti elinkelpoinen, ja siten varmistetaan, että yritys ei tarvitse valtiontukea toista kertaa. ([25]) Vaikka tässä tapauksessa ei olekaan kyseessä yksityistäminen, BAWAG-PSK:n siirtäminen kokonaan kokeneen yksityisen sijoittajan valvontaan on olennainen askel, jotta menneet vaikeudet voitetaan ja myönteinen taloudellinen kehitys on mahdollista. Sitä paitsi pankin myyminen mahdollisti suuntaviivojen tarkoittaman erittäin korkean oman maksuosuuden, sillä tosiasiassa BAWAG-PSK:n rakenneuudistus rahoitettiin sataprosenttisesti. BAWAG-PSK:n myynnillä voitiin varmistaa pankin elinkelpoisuus, koska BAWAG-PSK:n omistajat pystyivät kauppahinnan avulla muun muassa hoitamaan omat sitoumuksensa pankkia kohtaan. Tätä kautta BAWAG-PSK:n saamisten arvo voitiin palauttaa. Myynti on siten osoittautunut avaintekijäksi BAWAG-PSK:n rakenneuudistuksessa. Siihen liittyviä kustannuksia ei viime kädessä rahoiteta takauksesta vaan kokonaan pankin myynnistä.

(97) Itävalta ilmoitti komissiolle, että seuraavat divestoinnit on jo tehty:

Taulukko 5

Yleiskatsaus jo toteutettuihin divestointeihin

Toimenpide	Liiketoiminta-ala	Toteutusajankohta
Bank Frick & Co:n myynti	Vähittäispankkitoiminta	19. heinäkuuta 2006
Österreichische Nationalbankin myynti	Keskuspankki	12. heinäkuuta 2006
Kinomax Sp.zo.o:n myynti	Kiinteistöpalvelut	14. joulukuuta 2006
Wienin kiinteistön (1010 Wien) myynti	Kiinteistöpalvelut	8. toukokuuta 2006
HOBEX AG:n myynti	Veloitusvaltuutus	29. maaliskuuta 2007
Funk International Austria GmbH:n myynti	Vakuutusmeklari	1. tammikuuta 2007
Cosmos Elektrohandel GmbH & Co KG:n tai COSMOS Geschäftsführungs- und Beteiligungs-GmbH:n myynti	Vähittäiskauppa	14. syyskuuta 2006
Voestalpine AG	Teräs	9. marraskuuta 2006 – 13. huhtikuuta 2007

(98) Itävalta on lisäksi toimittanut komissiolle muita BAWAG-PSK:n antamia sitoumuksia:

a) BAWAG-PSK AG myy seuraavat omaisuuserät BAWAG-PSK:sta riippumattomalle kolmannelle osapuolelle:

i) yli 50 prosentin osakkuuden myynti P.S.K Versicherung AG:sta ja BAWAG-Versicherung Aktiengesellschaftista siten, että se vaikuttaa taseeseen viimeistään […], ja osto-option myöntäminen ostajalle loppuosuuksiin;

ii) noin […] miljoonan euron arvoisten kiinteistöjen myynnin saattaminen päätökseen siten, että se vaikuttaa taseeseen viimeistään […];

([25]) Komission päätös, tehty 12 päivänä lokakuuta 1994, Ranskan Bull-yhtymälle ilmoittamattoman pääoman korotuksen muodossa myöntämästä valtiontuesta (EYVL L 386, 31.12.2004, s. 1, johdanto-osan 10 kappale); Komission päätös, tehty 26 päivänä heinäkuuta 1995, Ranskan Crédit Lyonnais -pankille myöntämän tuen hyväksymisestä tietyin edellytyksin (EYVL L 308, 21.12.1995, s. 92, johdanto-osan 116 kappale); Komission päätös, tehty 21 päivänä kesäkuuta 1995, Italian valtion Enichem Agricoltura SpA. -nimiselle yhtiölle myöntämästä tuesta (EYVL L 28, 6.2.1996, s. 18, johdanto-osan 26 kappale); Komission päätös, tehty 3 päivänä heinäkuuta 2001, valtiontuesta, jonka Espanja on myöntänyt ja aikoo myöntää Babcock Wilcox España SA:n rakenneuudistukseen (EYVL L 67, 9.3.2002, s. 50, johdanto-osan 40 kappale); Komission päätös, tehty 16 päivänä syyskuuta 1998, Italian Societá Italiana per Condotte d'Acqua SpA:lle myöntämän tuen ehdollisesta hyväksymisestä (EYVL L 129, 22.5.1999, s. 30, johdanto-osan 35 kappale); Komission päätös, tehty 16 päivänä syyskuuta 1998, Italian Italstrade SpA:lle myöntämän tuen ehdollisesta hyväksymisestä (EYVL L 109, 27.4.1999, s. 1, johdanto-osan 2 kappale).

iii) […] prosentin osakkuuden myynti […]:sta siten, että se vaikuttaa taseeseen viimeistään […];

iv) 42,56 prosentin osakkuuden myynti ATV Privat-TV Services AG:sta siten, että se vaikuttaa taseeseen viimeistään […];

v) […]:n myynti siten, että se vaikuttaa taseeseen viimeistään […].

b) BAWAG-PSK pienentää Itävallan tasavallalle antamiensa lainojen määrää […] miljardista […] miljardiin euroon tilikauden […] loppuun mennessä ja pitää tätä summaa lainojen enimmäismääränä […]:n pituisella ajanjaksolla eli […] asti. Tähän ei lasketa mukaan BAWAG-PSK-yhtymän yhtiöiden olemassa olevia sitoumuksia, jotka perustuvat jo tehtyjen hankintamenettelyjen tuleviin lyhennyseriin.

c) BAWAG-PSK pidättyy […]:n ajaksi […] alkaen sellaisiin tarjousmenettelyihin osallistumisesta, joissa Itävallan tasavalta antaa päämarkkinatakaajien (Primary Dealers) tehtäväksi laskea liikkeeseen valtion joukkovelkakirjoja (state bonds).

d) BAWAG-PSK AG sulkee […] sivukonttoria Wienissä […] mennessä.

e) BAWAG-PSK:lle ei myönnetä 31 päivään joulukuuta 2010 asti mitään muita tukia kuin EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan mukaisia tukia, Euroopan unionin yhteisrahoittamiin tutkimushankkeisiin liittyviä tukia tai tukea yleiskoulutustoimenpiteisiin taikka energiansäästötoimenpiteisiin hyväksyttyjen tukiohjelmien perusteella.

(99) Itävalta antoi yksityiskohtaisia tietoja yksittäisten vastasuoritteiden arvosta ja supistavista vaikutuksista. Sen näkemyksen mukaan näistä toimenpiteistä (talletuspako mukaan luettuna – katso 103 kappale) johtui, että yhtymän kokonaistase oli […] prosenttia alhaisempi kuin vuonna 2005.

(100) Itävalta selitti, miksi lisäsupistukset vaarantaisivat pankin kannattavuuden. Se muistutti, että Itävallan pankkimarkkinat ovat jo nyt hyvin keskittyneet. Niitä hallitsee neljä pankkiyhtymää: Bank Austria Creditanstalt, die ERSTE Bank/Sparkassengruppe, Raiffeisengruppe ja BAWAG-PSK. Näillä konserneilla on yksityisasiakas- ja yritysasiakasliiketoiminnassa yhteensä 90–100 prosentin markkinaosuus. Muilla luottolaitoksilla on vain toissijainen asema. Siksi Itävallan pankkiala muistuttaa jo nyt oligopolia. Jos BAWAG-PSK:sta tulisi maksukyvytön, sen markkinaosuus joutuisi suurella todennäköisyydellä kolmelle suurelle pankkialan kilpailijalle. Tämä vahvistaisi niiden jo nyt vahvaa markkina-asemaa entisestään. Erityiset oikeudelliset ja institutionaaliset muuttujat vaikuttavat pankkipalvelujen markkinoihin. Nykyisten merkittävien markkinoille pääsyn esteiden takia sekä yksityisasiakas- että yritysasiakasliiketoiminnassa voidaan jo 30 prosentin markkinaosuutta pitää määräävänä markkina-asemana ([26]). Jos BAWAG-PSK:sta tulisi maksukyvytön, olisi olemassa vaara, että Itävallan kolme pankkiyhtymää saisivat tai voisivat kehittää määräävän markkina-aseman, mikä kasvattaa merkittävästi määräävässä markkina-asemassa olevan oligopolin riskiä. Tästä seuraisi tilanne, jossa valtiontuet olisi sallittava, jotta voidaan estää määräävässä markkina-asemassa olevan oligopolin syntyminen tai vahvistuminen.

(101) Itävalta selitti, että BAWAG-PSK:lla on kohtuullinen markkinaosuus yksityisasiakas- ja yritysasiakasliiketoiminnassa, ja vuonna 2006 se on entisestään pienentynyt. Tämä ilmenee markkinaosuuksia ([27]) vuonna 2006 koskevista tiedoista (taulukko 6):

Taulukko 6

Tuotteet liikealoittain		Markkina-osuus 2005	Markkina-osuus 2006
Ottolainaus kotimaisilta asiakkailta	Yksityisasiakkaat	12 %	[…]
	Yritysasiakkaat	8 %	[…]
Antolainaus kotimaisille asiakkaille, sis. myös kiinnelainat	Yksityisasiakkaat	6 %	[…]
	Yritysasiakkaat	8 %	[…]

Kolmen suurimman pankkiyhtymän vastaavat markkinaosuudet ovat kaikilla näillä aloilla yli 20 prosenttia.

([26]) Komission päätös, tehty 10 päivänä helmikuuta 1997, Bank Austria/Creditanstalt, COMP IV/M.873, johdanto-osan 46 kappale ja sitä seuraavat kappaleet.

([27]) Itävalta viittaa markkinaosuuksien osalta 28 päivänä helmikuuta 2007 tehtyyn komission yrityskeskittymäpäätökseen, Cerberus/BAWAG-PSK, COMP/M. 4565.

(102) Itävalta selitti, että talletuspaosta johtunut markkinaosuuksien menetys, maksujen käyttöä takaussopimuksen yhteydessä koskeva säännös ja vastasuoritteiden mahdollinen vaikutus pankkialaan ovat hyvin tärkeitä vastasuoritteiden arvioinnin kannalta.

(103) Talletuspakoon liittyneen markkinaosuuksien menetyksen osalta Itävalta katsoo, että pankin markkina-asema heikkeni jo merkittävästi avista- ja säästötalletusten pienentyessä noin […] miljardilla eurolla syyskuun 2005 lopusta kesäkuuhun 2006. Tiedotusvälineiden levittämän joukkohysterian takia BAWAG-PSK:lla ei ollut mitään mahdollisuutta estää säästötalletusliiketoimintansa romahdusta. Tuella ei näin ollen millään muotoa vääristetty kilpailua BAWAG-PSK:n eduksi. Itävalta pitää talletuspakoa vastasuoritteena, sillä BAWAG-PSK menetti sen seurauksena markkinaosuuksia.

(104) Itävallan mukaan korkea myyntihinta oli rakenneuudistuksen onnistumisen ja pankin toiminnan jatkumisen kannalta ratkaisevan tärkeää. Pankkiin olisi vaikuttanut välittömästi, jos myyntihinta olisi vastasuoritteiden takia laskenut vähänkin alle […] miljardin euron. Vastasuoritteista johtuva BAWAG-PSK:n arvon lasku olisi kaventanut mahdollisuuksia saada sitoumusten täyttämiseen tarvittava kauppahinta.

(105) Itävalta selitti, että vastasuoritteilla olisi ollut kielteisiä vaikutuksia myös Itävallan pankkialan markkinarakenteeseen. BAWAG-PSK:n Itävallan pankkikonttorien myyminen jollekin kolmesta muusta suuresta itävaltalaisesta luottolaitoksesta olisi herättänyt suuria epäilyksiä keskittymien valvonnan kannalta. Jos taas sivukonttorit olisi myyty ulkomaiselle luottolaitokselle, olisi vaarana ollut, että BAWAG-PSK:n pankkiasiakkaat (ennen kaikkea yksityisasiakkaat ja keskisuuret yritykset) olisivat vaihtaneet muihin itävaltalaisiin pankkeihin, minkä johdosta ennestäänkin voimakkaasti keskittyneet Itävallan pankkimarkkinat olisivat kaventuneet lisää. Suuntaviivojen mukaan komission on tällaisessa tapauksessa muotoiltava vastasuoritteet siten, että tällainen tilanne vältetään.

Tuen rajoittaminen välttämättömään vähimmäismäärään

(106) Itävalta ilmoitti, että arvioitava tuki on rajoitettu vähimmäismäärään, sillä kyseessä ei ole pysyvä pääoman korotus vaan määräaikainen ehtoihin sidottu takaus, joka oli välttämätön riittävän vakavaraisuuden takaamiseksi.

(107) Itävalta esitti, että kauppasopimuksen allekirjoittamisesta 30 päivänä joulukuuta 2006 lähtien on ollut varmaa, että BAWAG-PSK pystyy suorittamaan rakenneuudistussuunnitelmassa sille määrätyn omakustannusosuuden. BAWAG-PSK varmistaa rakenneuudistuksen rahoituksen sataprosenttisesti itse. Myös 600 miljoonan euron pääoman korotusta on pidettävä omana rahoitusosuutena.

VI MUIDEN ASIANOMAISTEN HUOMAUTUKSET

(108) Komissio ei ole saanut asianomaisilta huomautuksia vastaukseksi menettelyn aloittamisesta tehtyyn päätökseen, joka julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

VII ARVIOINTI TUESTA

BAWAG-PSK oli tuen myöntämisajankohtana vaikeuksissa oleva yritys

(109) Suuntaviivojen 9 kohdan mukaan yritys on vaikeuksissa, jos yritys ei pysty omilla taikka omistajilta/osakkailta tai luotonantajilta saaduilla varoilla pysäyttämään tappiollista kehitystä, joka johtaa lähes varmasti yrityksen toiminnan loppumiseen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä, jos viranomaiset eivät puutu tilanteeseen.

(110) Itävalta ei tutkintamenettelyn aloittamista koskevissa huomautuksissaan kiistänyt komission näkemystä, jonka mukaan BAWAG-PSK:ta oli pidettävä suuntaviivojen mukaisesti vaikeuksissa olevana yrityksenä.

(111) Komission näkemyksen mukaan pankki ei olisi ilman valtiontakausta kestänyt jatkuvaa ja huomattavan suurta talletuspakoa. Kuten tilinpäätöksessä 2005 ilmoitetaan, BAWAG-PSK:n tilinpäätöksen tilintarkastajat eivät olisi voineet tehdä rajoittamatonta tilintarkastusmerkintää yritystoiminnan jatkuvuuden periaatteen osalta.

(112) Näin ollen BAWAG-PSK olisi ilman takausta täytynyt julistaa maksukyvyttömäksi/konkurssiin seuraavien viikkojen aikana.

(113) Myöskään ÖGB ei komission näkemyksen mukaan olisi pystynyt selviytymään tytäryhtiönsä vaikeuksista ilman tukea. Tätä näkemystä vahvistaa se, että BAWAG-PSK:n oli arvostettava […] miljoonan euron vaatimukset omistajiaan kohtaan.

(114) Tästä seuraa, että BAWAG-PSK oli valtiontakauksen ajankohtana suuntaviivojen 9 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys. Lisäksi BAWAG-PSK:n vaikeudet johtuivat selkeästi pankista itsestään, ja ne olivat liian vaikeita, jotta yhtymä, johon pankki kuului, olisi pystynyt selviytymään niistä. Sen enempää ÖGB kuin AVB:kään eivät olisi pystyneet uudistamaan BAWAG-PSK:ta rakenteellisesti ilman julkista tukea. Sen vuoksi BAWAG-PSK:lle voidaan myöntää pelastamis- ja/tai rakenneuudistustukea suuntaviivojen 13 kohdan mukaisesti.

(115) Yksityisten pankkien ja vakuutusyhtiöiden sijoituksia kahteen erillisyhtiöön BAWAG-PSK:n omavaraisuusasteen vahvistamiseksi ei ole toteutettu samoin perustein kuin valtiontakaus. Yksityisten sijoittajien riski on selvästi pienempi kuin valtion takauksesta johtuva riski. Itävalta on vahvistanut, että ilman valtion BAWAG-PSK:lle myöntämää takausta yksikään yksityinen sijoittaja ei olisi ollut valmis antamaan varoja, joita olisi voitu pitää omana pääomana. Yksityisen sektorin sijoitukset eivät siten ole ristiriidassa sen tosiasian kanssa, että BAWAG-PSK oli vaikeuksissa.

Valtiontuen olemassaolo

(116) Arvioidakseen, onko jokin toimenpide EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, komission on tutkittava,

— onko toimenpide valtion rahoittama tai valtion varoista rahoitettu,

— tuottaako se taloudellista hyötyä,

— voiko se vääristää kilpailua suosimalla valikoivasti tiettyjä yrityksiä tai tuotannonaloja, ja

— vaikuttaako se jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Valtion varojen käyttäminen

(117) Jotta tukea voitaisiin pitää valtiontukena, rahavarojen on tultava valtiolta ja oltava suoraan tai välillisesti peräisin valtion varoista.

(118) Tässä tapauksessa kumpikin kumulatiivinen ehto täyttyy, sillä kyseessä on valtiontakaus, joka on myönnetty liittovaltion lain nojalla.

Valikoivuus

(119) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa kielletään tuet, jotka suosivat joitakin yrityksiä tai tuotannonaloja, ts. valikoivat tuet.

(120) Takauksella suositaan yksinomaan BAWAG-PSK:ta. Toimenpide on sen vuoksi luokiteltava valikoivaksi.

Vaikutukset jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja kilpailun vääristyminen

(121) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa kielletään tuet, jotka vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua.

(122) Oikeudellista arviointia tehdessään komission ei tarvitse osoittaa, että tuet todella vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristävät kilpailua, vaan ainoastaan tutkittava, ovatko tuet omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristämään kilpailua ([28]). Jos jäsenvaltion tuki vahvistaa yhden yrityksen asemaa sen kilpailijoihin nähden yhteisön sisäisessä kaupassa, on katsottava, että tuki vaikuttaa niiden kilpailukykyyn.

(123) Komissio muistuttaa, että pankkiala on jo useita vuosia ollut kilpailun alainen. Kilpailu oli mahdollista jo EY:n perustamissopimuksessa annettujen pääoman vapaata liikkuvuutta koskevien määräysten perusteella, ja markkinoiden jatkuvan vapautumisen ansiosta se on merkittävästi kehittynyt.

(124) BAWAG-PSK:lla on sivukonttoreita tai tytäryhtiöitä eri jäsenvaltioissa, erityisesti Tšekissä, Slovakiassa, Sloveniassa, Unkarissa ja Maltassa. Vastavuoroisesti myös muiden jäsenvaltioiden pankkeja toimii Itävallassa joko suoraan sivukonttorien tai edustusten kautta tai välillisesti käyttämällä määräysvaltaa itävaltalaisissa pankeissa ja rahoituslaitoksissa.

(125) Lisäksi pankkialalla on jäsenvaltioiden välistä kauppaa. Takaus vahvistaa BAWAG-PSK:ta verrattuna muihin pankkiyrityksiin, joiden kanssa se kilpailee yhteisön sisäisessä kaupassa. Takaus on sen vuoksi omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristämään kilpailua.

([28]) Katso mm. asia C-372/97 Italia v. komissio, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-3679, 44 kohta.

Taloudellisen hyödyn olemassaolo

(126) Eräs valtiontuen olemassaolon peruste on, että toimenpide tuottaa edunsaajalle hyötyä.

(127) Takauksia koskevan tiedonannon 4.2 kohdan mukaan takaus ei ole valtiontukea, koska taloudellista hyötyä ei muodostu, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) lainanottaja ei ole taloudellisissa vaikeuksissa;

b) lainanottaja voisi periaatteessa saada rahoitusmarkkinoilta markkinaehtoista lainaa ilman valtion väliintuloa;

c) takaus liittyy tiettyyn rahoitustoimeen, sille on asetettu kiinteä enimmäismäärä, se ei kata enempää kuin 80 prosenttia lainasaamisen tai muun rahoitussitoumuksen määrästä ja sen voimassaoloaika on rajoitettu;

d) takauksesta maksetaan markkinahinta.

(128) Komissio katsoo, että tässä tapauksessa a alakohdan edellytys ei täyty, koska takausajankohtana BAWAG-PSK oli vaikeuksissa oleva yritys.

(129) Lisäksi yksikään markkinatoimija ei olisi antanut takausta BAWAG-PSK:n maksamalla 0,2 prosentin korvauksella. Kuten Itävalta totesi, markkinoilla tavanomainen korvaus olisi ollut 32–49 miljoonaa euroa vuodessa. Näin ollen myöskään d alakohdan edellytys ei täyty.

(130) Tämän vuoksi valtiontakaus tuottaa BAWAG-PSK:lle hyötyä.

Päätelmä

(131) Komissio päättelee, että BAWAG-PSK:lle myönnetty valtiontakaus on valtiontukea.

Valtiontuen lainvastaisuus

(132) Itävalta myönsi tuen 8 päivänä toukokuuta 2006, ja se vaikutti takautuvasti 31 päivästä joulukuuta 2005 alkaen, eli ennen kuin komissio oli tehnyt päätöstä tuen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille.

Tuen määrä

(133) Takaukseen sisältyvän tukiosuuden määrittämiseksi komission on tutkittava, olisiko tavanomaisin markkinaedellytyksin toimiva sijoittaja/takaaja vastaavissa olosuhteissa antanut takauksen ja jos olisi, niin minkälaisin ehdoin.

(134) Hypoteettinen sijoittaja toimii kuten järkevä pääomasijoittaja ([29]), joka haluaa maksimoida voittonsa mutta välttää suuria riskejä saatavaan tuottoon nähden ([30]).

(135) ”Julkisen sektorin sijoittajan ja yksityisen sijoittajan käyttäytymistä on vertailtava ottaen huomioon se tapa, jolla yksityinen sijoittaja olisi kyseessä olevan toimenpiteen toteuttamisajankohtana suhtautunut asiaan, kun otetaan huomioon tuolloin käytettävissä olleet tiedot ja ennakoitavissa olleet kehityssuuntaukset” ([31]). Sijoituspäätöksen jälkeen sattuneilla tapahtumilla ei näin ole merkitystä takaukseen sisältyvän tuen määrää arvioitaessa ([32]).

Itävallan myöntämän takauksen erityisluonne

(136) Tiedonannon 3.1 kohdan mukaan tukiosuutta arvioitaessa on otettava huomioon takauksen erityisluonne.

(137) Tässä tapauksessa takaus toimi BAWAG-PSK:n 900 miljoonan euron suuruisten erittäin riskialttiiden lainojen vakuutena. Takauksen ansiosta aktiiva säilytti arvonsa ja arvostukset, jotka olisivat johtaneet uusiin 900 miljoonan euron tappioihin vuoden 2005 tilinpäätöksessä, kävivät tarpeettomiksi. Takauksen vaikutusta ja luonnetta voidaan tältä kannalta verrata pääoman korotukseen ([33]). Tällä tavoin voitiin välttää se, että BAWAG-PSK:n ensisijaiset omat varat olisivat alittaneet lainmukaiset vähimmäisvaatimukset.

([29]) Asia C-482/99, Ranska v. komissio, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 16.5.2002, Kok. 2002, s. I-4397, 71 kohta.
([30]) Yhdistetyt asiat T-228/99 ja T-233/99, 255 kohta.
([31]) Yhdistetyt asiat T-228/99 ja T-233/99, 246 kohta.
([32]) Asia T-16/96, Cityflyer Express v. komissio, 76 kohta.
([33]) Vrt. asia C 44/03 (Itävallan valtiontuki Bank Burgenland AG:lle), EUVL L 263, 8.10.2005, s. 8, johdanto-osan 36 kappale.

(138) Komissio päättelee, että tarkasteltava takaus ei ole verrattavissa pankin kaikkia sitoumuksia koskevaan takaukseen ([34]). Tämän tyyppisissä takauksissa pankin velkojilla on välitön saamisoikeus. Maksukyvyttömyystapauksessa takaajan on otettava hoitaakseen ne sitoumukset, joita ei voida maksaa pankin omaisuudesta. Taloudellisesti nähtynä tämän kaltaiset takaukset alentavat pankin jälleenrahoituskustannuksia velkasitoumuksiin nähden. Komissio toteaa, että takaus, jolla taataan noin 1,6 prosentin osuus pankin koko aktiivan arvosta maksukyvyttömyystapauksessa, toimii rajoitetussa määrin välillisesti myös sitoumusten vakuutena, mutta takauksen kokonaisvaikutusta ei voida pitää vertailukelpoisena. Ranskan CFF-asiassa ([35]) antama takaus kattoi kaikki CFF:n sitoumukset, eikä siitä näin ollen voida tehdä nyt tarkasteltavana olevan asian kannalta merkityksellisiä päätelmiä.

(139) Takaussopimuksessa asetettujen ehtojen mukaan takaus voi toteutua, jos pankki joutuu uudelleen taloudellisesti uhatuksi. BAWAG-PSK vahvisti vuoden 2006 tilinpäätöksessä seuraavaa: "Takauksen toteutuminen on mahdollista, jos maksukyvyttömyys uhkaa pankkia vain sen takia, että takaus päättyy 1 päivänä heinäkuuta 2007. Tällöin Itävalta voi torjua takauksen toteutumisen jatkamalla takauksen voimassaoloaikaa." Takaaja voisi tällöin menettää 900 miljoonaa euroa säilyttämättä pankissa osuuksia, jotka antaisivat mahdollisuuden ottaa osaa myöhempään ylöspäin menevään suuntaukseen.

Myyntiskenaariot

(140) Takauksen myöntämisen tärkeä edellytys on BAWAG-PSK:n osakkaiden liittovaltion hallitukselle antama lupaus siirtää kaikki BAWAG-PSK:n tai AVB:n osuudet kolmannelle osapuolelle.

(141) Myyntivelvoite on takauksen arvioinnin tärkein peruste.

(142) Komission näkemyksen mukaan takauksen toteutuminen ja siten takauksen tukiosuus riippuvat suoraan mahdollisen ostajan kokonaissijoituksesta, eli myyntihinnasta ja ostajan valmiudesta sen lisäksi korottaa pääomaa. Tässä yhteydessä palautetaan mieliin Itävallan rakenneuudistussuunnitelmassa esittämä toteamus, jonka mukaan "saneerauksen onnistuminen ja pankkitoiminnan jatkuminen riippuvat ratkaisevasti korkeasta myyntihinnasta. Pankkiin vaikuttaa välittömästi, jos myyntihinta laskee vastasuoritteiden takia vähänkin alle […] miljardin euron."

(143) Ilman oman pääoman korotusta tai riskiaktiivan lyhytaikaista pienenemistä on takauksen toteutumisen todennäköisyys sitä suurempi, mitä enemmän ostajan kokonaissijoitus alittaa […] miljardia euroa.

(144) Komissio on arvioinut takauksen ja sen toteutumisen edellytykset ja päätynyt siihen, että yksityinen sijoittaja/-takaaja olisi takausajankohtana ottanut riskianalyysissaan huomioon kolme tärkeää skenaariota:

a) ensimmäinen skenaario: pankin myynti ennen kesäkuuta 2007 ostajan kokonaissijoituksen (kauppahinta + pääoman korotus) ollessa yli […] miljardia euroa, jolloin takaus voi päättyä kaupantekopäivänä toteutumatta;

b) toinen skenaario: pankin myynti ennen kesäkuuta 2007 kokonaissijoituksen ollessa alle […] miljardia euroa, jolloin takaus toteutuisi osittain tai koko laajuudessaan;

c) kolmas skenaario: BAWAG-PSK:n myynti ei onnistu ennen kesäkuuta 2007. Tässä tapauksessa takausta on jatkettava jonkin ennalta määräämättömän ajan, vaikka sen kokonaismäärä asteittain laskeekin pankin vuosiylijäämien tai riskiaktiivan vähenemisen jne. johdosta. Muussa tapauksessa takauksen toteutuminen olisi erittäin todennäköistä, mikä aiheuttaisi valtiolle suuret tappiot.

([34]) Vrt. valtiontakaukset Saksan julkisille pankeille (Gewährträgerhaftung) tai Itävallan säästökassoille (Ausfallhaftung); molemmat lakkautettiin komission päätöksellä.

([35]) Komission päätös, tehty 26 päivänä kesäkuuta 1999, K(1999) 2035, *Crédit Foncier de France*, EYVL L 34, 3.2.2001, s. 36, 49 kappale. CFF-asiassa annettiin päätös, ennen kuin takauksia koskeva tiedonanto tuli voimaan.

(145) Itävallan mukaan BAWAG-PSK pystyisi kokoamaan tarvittavat pääomat uusien sijoittajien pääoman lisäysten avulla ([36]) tai useamman voitollisen tilikauden voittojen avulla, tai tekemään toisen, vähemmän kunnianhimoisen rakenneuudistussuunnitelman, joka edellyttäisi vähemmän omia varoja ja antaisi näin pankille enemmän liikkumavaraa, jotta takauksen kokonaismäärää voitaisiin edelleen pienentää. Komission näkemyksen mukaan yksityinen sijoittaja/takaaja ei kuitenkaan takausajankohtana olisi ottanut tällaisia olettamuksia huomioon, vaikka niitä ei voidakaan sulkea pois, sillä vaihtoehtoiset skenaariot olisivat olleet liian hypoteettisia. Erityisesti yksityinen sijoittaja olisi lähtenyt siitä, että Itävalta tarvittaessa jatkaa takausta heinäkuussa 2007, jos rakenneuudistussuunnitelma olisi ollut vähemmän kunnianhimoinen kuin se, johon skenaariot perustuvat. Komissio ei ole Itävallan kanssa samaa mieltä siitä, että takausta ei olisi varmuudella jatkettu, ellei pankkia olisi ennen tätä ajankohtaa vielä myyty. Ilman jatkoaikaa takaus olisi pikemminkin toteutunut lähes kokonaisuudessaan, koska BAWAG-PSK ei vielä ollut onnistunut keräämään pankkilainsäädännön edellyttämää vakavaraisuutta ja maksukyvyttömyys uhkaisi sitä uudelleen.

(146) Komissio on tutkinut Itävallan esittämät muut mahdollisuudet, joiden mukaan omia varoja koskevat vaatimukset olisi yksivuotisen takausajan päättyessä voitu täyttää, ellei pankkia olisi myyty. Komissio päätyi siihen näkemykseen, että vaikka tällaisia olettamuksia ei voida sulkea pois, yksityinen sijoittaja/takaaja ei kuitenkaan takausajankohtana olisi ottanut niitä huomioon, koska vaihtoehtoiset skenaariot, joihin ne perustuvat, ovat hypoteettisia tai vaikuttaisivat pankin liiketoimintasuunnitelmaan kielteisesti. Odotetut voitot eivät lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä olisi mahdollistaneet omien varojen riittävyyden merkittävää parantamista ([37]). Omia varoja koskevien vaatimusten pienentäminen vähentämällä riskiaktiivaa vaikuttaisi haitallisesti pankin tulevaan tuottavuuteen ([38]), ja turvautuminen vieraaseen pääomaan olisi verrattavissa pankin osittaiseen myyntiin ([39]).

(147) Olisi ihanteellista, jos komissio pystyisi järjestämään mainitut kolme skenaariota järjestykseen niiden todennäköisyysasteen perusteella takausajankohtana. Tuen määrä voitaisiin johtaa tämän perusteella. Komissio ei kuitenkaan pystynyt käytettävissä olevien tietojen perusteella määrittämään tarkasti todennäköisyysasteita. Takausajankohtana ei ollut selkeästi ennakoitavissa, miten BAWAG-PSK jatkossa kehittyisi.

(148) Itävalta ilmoittaa, että takausajankohtana sillä oli FMA:n ansiosta riittävät tiedot BAWAG-PSK:n taloudellisesta tilanteesta ja se pystyi siten arvioimaan kuvattujen kolmen skenaarion toteutumisen todennäköisyyttä. Lopputuloksena vain ensimmäistä skenaariota voitiin pitää realistisena. Itävalta ei kuitenkaan ole toimittanut sen tueksi mitään todisteita. Komissiolle ei esimerkiksi ole toimitettu mitään tarkkoja tietoja pankin arvioinnista ennen takauksen myöntämistä.

(149) BAWAG-PSK:n arvo huhti-/toukokuussa 2006 lakia säädettäessä on voinut perustua pelkästään summittaisiin laskelmiin:

a) Yksityinen takaaja olisi voinut käytettävissä olleiden asiakirjojen perusteella soveltaan kassavirtamenetelmää (Discounted Cash Flow). Tällainen lähtökohta, joka perustuu kohtuulliselle ajanjaksolle projisoituihin lukuihin, johtaa kuitenkin lukuihin, joissa loppuarvo muodostaa erittäin korkean prosenttiosuuden kokonaisarvosta. Esimerkki: Siitä nettotuotosta, joka ilmoitettiin Itävallan syyskuussa 2006 esittämässä liiketoimintasuunnitelmassa (lähinnä niitä tietoja, jotka huhti-/toukokuussa 2006 olivat yksityisen takaajan käytettävissä), saadaan DCF-menetelmän avulla […] miljardin euron arvo ([40]), jossa loppuarvo edustaa 85:tä prosenttia tästä määrästä. Koska tämä menetelmä riippuu liian vahvasti loppuarvosta, se ei komission näkemyksen mukaan tässä tapauksessa mahdollista luotettavien päätelmien tekemistä.

b) BAWAG-PSK:n […] miljardin euron kauppahinnan (ei tiedossa alkuvuodesta 2006) ja 31 päivänä joulukuuta 2005 laskettujen 1,7 miljardin euron omien varojen arvon perusteella voidaan liikearvoksi (asiakaspiiri ja sivukonttoriverkosto) laskea […] miljardia euroa. Oman pääoman määrästä 31 päivänä joulukuuta 2005 ja liikearvosta, josta on vähennettävä uuden omistajan tuoma […] miljoonan euron pääoman korotus ja kauppahintaan liittyvä […] miljoonan euron Refco-maksu, saadaan BAWAG-PSK:n arvioiduksi arvoksi alkuvuodesta 2006 noin […] miljardia euroa ([41]).

([36]) Vähemmistöomistajien pääoman lisäys lienee Itävallan ÖGB:lle määräämän myyntivelvollisuuden yhteydessä epätodennäköistä.

([37]) BAWAG-PSK:n odotetut tilikauden voitot ovat kolmen ensimmäisen vuoden aikana (2006–2008) yhteensä […] miljoonaa euroa. Tämä ajanjakso olisi sopiva perusta yksityisen sijoittajan analyysille. Ei kuitenkaan pidä unohtaa, että näissä tulosennusteissa ei ole otettu huomioon takauksesta markkinoilla tavanomaisesti maksettavaa korvausta. Jos pankki joutuisi maksamaan tällaisen korvauksen, tuloksia olisi rakenneuudistusajanjaksolla sitäkin vaikeampi saavuttaa.

([38]) Kokonaisaktiivan pienenemisen takia BAWAG-PSK:n tuottavuusperusta kutistuisi merkittävästi. Lyhytaikaisesta aktiivasta voidaan yleensä luopua vain alle markkinahinnan.

([39]) Vähemmistöomistajien pääoman lisäys on Itävallan ÖGB:lle määräämän myyntivelvollisuuden yhteydessä epätodennäköistä.

([40]) Diskonttokoron ollessa 10 prosenttia.

([41]) 1,7 miljardia euroa + […] miljardia euroa – […] miljardia euroa – […] miljardia euroa = […] miljardia euroa.

(150) Komission mielestä on otettava huomioon myös, että huhti-/toukokuussa 2006, jolloin yksityisen takaajan olisi pitänyt toimia, aikapula oli erittäin suuri. Pankin rahoitustilanteen analysointiin ja tarjouksen tekemiseen oli vain joitakin viikkoja aikaa. Käynnissä oleva talletuspako merkitsi BAWAG-PSK:n maksukykyisyydelle erittäin suurta vaaraa. Jos kehitys olisi jatkunut sellaisena vielä vähänkin aikaa, pankki ei olisi selviytynyt. Aikapulan ja vaadittavan korkean takausmäärän vuoksi yksityisten markkinatoimijoiden tarjoukset olivat tuskin tai eivät lainkaan mahdollisia.

(151) Lisäksi oli muitakin epävarmuustekijöitä, muun muassa Refco-asian yhteydessä USA:ssa, ja yksityisen takaajan olisi pitänyt arvioida, olisiko hänen panoksensa – verrattuna valtiontakaukseen – riittävä, jotta talletuspako pankista voitaisiin pysäyttää.

(152) Edellä kuvatuista olosuhteista komissio tekee seuraavat päätelmät:

a) BAWAG-PSK:n myynnin ajankohta ja kauppahinnan suuruus olivat kaksi tekijää, joita markkinasuuntautunut takaaja ei tuntenut ja joihin liittyi suuri riski;

b) aikapulan takia markkinatoimijan olisi ollut hyvin vaikeaa tehdä tarjousta;

c) pankin substanssiarvo ei ollut niin vähäinen, että se olisi kokonaan sulkenut pois yksityisen takaajan antaman kokonaismäärältään 900 miljoonan euron takauksen, jos edellytyksenä olisi ollut myös korkean korvauksen maksaminen.

(153) Komission näkemyksen mukaan yksityiseltä sijoittajalta olisi voinut odottaa pikemminkin pääoman lisäystä, joka olisi merkinnyt omistusosuutta pankissa ja mahdollisuutta osallistua tuloksekasta rakenneuudistusta koskevaan päätöksentekoon. Komissio ja Itävalta ovat kuitenkin yksimielisiä siitä, että yksikään yksityinen sijoittaja ei olisi ollut valmis antamaan varoja, joita olisi voitu pitää omana pääomana ([42]).

(154) Takaus ei olisi ollut yksityiselle sijoittajalle siinäkään mielessä sopiva instrumentti, että vaadittu korkea korvaus olisi heikentänyt tuottonäkymiä ja siten toiminut takausta vastaan. Takauksen myöntäminen vastaa paremmin Itävallan etuja, joista tärkeimmät olivat sijoittajien ja yhteistyökumppaneiden luottamuksen palauttaminen pankin ja Itävallan rahoitusalan vakauteen. Lisäksi Itävallalla on takaajana erittäin mittavat valmiudet ja edulliset edellytykset (AAA-luokitus).

(155) Näin ollen valtiontakaukseen sisältyvä tukiosuus voidaan komission näkemyksen mukaan arvioida vain vaihteluvälinä. Vaihteluvälin yläraja on 898 miljoonaa euroa, eli takauksen nimellisarvo vähennettynä pankin siitä maksamalla 0,2 prosentin korvauksella. Vaihteluvälin alarajan vahvistaminen on paljon monimutkaisempaa. Se voisi komission näkemyksen mukaan olla vähintään kaksi kolmasosaa takauksen nimellisarvosta.

Itävallan esittämät analyysit

(156) Komissio on tutkinut Itävallan esittämät analyysit takauksen tukiosuudesta ja on tullut siihen tulokseen, että analyysit ovat monestakin syystä puutteellisia.

(157) Komission näkemyksen mukaan BAWAG-PSK:n FSR-luokitus ja sitä vastaava maksulaiminlyöntien todennäköisyys eivät heijasta takaajan riskiä esitetyissä kolmessa skenaariossa. Moodyn FSR pysyy jokaisessa skenaariossa olennaisilta osiltaan muuttumattomana, koska yli 900 miljoonan euron takaus on sijoittajan näkökulmasta verrattavissa samansuuruiseen jo tehtyyn pääoman korotukseen. Ensimmäisessä skenaariossa yksistään pankin tulevat omistajat korottavat pääomaa. Toisessa skenaariossa tulevat omistajat osallistuvat pääoman korotukseen osittain, loppuosaa varten takaus toteutuu. Kolmannessa skenaariossa takaus säilyy (vaikkakin arvoltaan alenevana), ellei asianmukaista pääoman korotusta tapahdu eikä pankki saa kokoon tarvittavia rahavaroja. Takaajan riski riippuu kuitenkin suuresti yksittäisten skenaarioiden todennäköisyydestä, koska takauksen pituus ja taattava määrä vaihtelevat voimakkaasti BAWAG-PSK:n myyntiajankohdan ja siitä saatavan hinnan mukaan.

([42]) Edellä mainittuja kahta yksityisten markkinatoimijoiden perustamaa erillisyhtiötä ei olisi syntynyt ilman valtiontakausta, eivätkä ne näin ollen ole ristiriidassa tämän käsityksen kanssa.

(158) Itävalta otti FSR:ään tukeutuvassa takauksen toteutumista koskevassa riskien arvioinnissa huomioon vain sen skenaarion, jonka mukaan kauppa toteutuu viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2007 ja ostaja tekee vähintään […] miljardin euron kokonaisinvestoinnin. Tässä skenaariossa takaus toteutuu vain, jos BAWAG-PSK joutuu maksukyvyttömäksi ennen sen myyntiä. Komissio on kuitenkin sitä mieltä, että BAWAG-PSK:n tuleva kehitys ei ollut takausajankohtana nähtävissä, ja riskien arvioinnissa on sen vuoksi otettava huomioon kaikki kuvatut skenaariot.

(159) Näin ollen komission näkemyksen mukaan FSR ja sitä vastaava maksulaiminlyöntien todennäköisyys eivät ole sopivia indikaattoreita takaukseen sisältyvän tukimäärän arviointia varten.

(160) Komissio pitää Itävallan esittämää uskottavuustutkintaa asiaankuulumattomana. BWG:n mukaan lainaa ei voida pitää omana pääomana eikä se estäisi omavaraisuusasteen alenemista omia varoja koskevien lainmukaisten vaatimusten alle.

(161) Komissio pitää myös epäasianmukaisena Itävallan tapaa arvioida takausta määrittämällä siihen liittyvä BAWAG-PSK:n teoreettinen jälleenrahoitusetu. Tarkoitettu Asset Swap Spread tukeutuu luokituksiin, joissa otetaan huomioon mahdollinen valtiontuki, eikä se näin ollen heijasta BAWAG-PSK:n omaa vakautta.

(162) Komissio toteaa lisäksi, että BGB:n tapauksessa se oli tutkinut takausta koskevan riskin toteutumistodennäköisyyden perinpohjaisesti. Koska jotkut riskit olivat erittäin epätodennäköisiä, komissio tuli tässä tapauksessa asianmukaisen skenaarion (taloudellisen arvon) pohjalta siihen tulokseen, että kyseisen takauksen tukiosuus oli pienempi kuin sen nimellisarvo. CWP:n tapauksessa yritys pystyi Itävallan myöntämän takauksen ansiosta saamaan luottoa markkinaehtoja edullisemmin rahoitusehdoin. Tällaisia olosuhteita ei tässä tapauksessa ole. Sen jälkeen kun komissio oli tutkinut CWP:n erityistilanteen, se tuli kuitenkin siihen lopputulokseen, että tutkittavan takauksen markkinahinta vastasi viitekorkoa lisättynä 400 peruspisteellä. Myös BAWAG-PSK:n tapauksessa komissio teki perinpohjaisen tutkimuksen kolmen mahdollisen skenaarion kaikista näkökohdista selvittääkseen valtiontakauksen tukiarvon.

(163) Tästä syystä komissio ei katso, että sen menettely olisi tässä tapauksessa eronnut menetelmistä, joita käytettiin Itävallan mainitsemissa aiemmissa tapauksissa.

Tuen soveltuvuus yhteismarkkinoille

EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan b alakohta

(164) Komission näkemyksen mukaan Itävalta ei ole osoittanut, että BAWAG-PSK:n maksukyvyttömyydellä/konkurssilla olisi ollut vaikutuksia koko Itävallan rahoitusjärjestelmään ja laajemmassa mielessä koko Itävallan talouteen.

(165) Itävalta on myöntänyt, että pankin maksukyvyttömyyden mahdollisia seurauksia koko talouselämään on tuskin mahdollista arvioida määrällisesti.

(166) Tässä yhteydessä komission näkemyksen mukaan ainakin 95 prosenttia asiakastilien talletuksista oli alle 20 000 euroa, ja ne olisi näin ollen BAWAG-PSK:n maksukyvyttömyystapauksessa katettu lainmukaisella talletustakuulla. Se, että maksukyvyttömyystapauksessa muut pankit joutuisivat osallistumaan, ei sinänsä riitä osoittamaan, että kaikki Itävallan pankkialan markkinatoimijat olisivat joutuneet vaaraan.

(167) OeNB ilmoitti kesäkuussa 2006, että Itävallan pankkijärjestelmä oli vuoden 2005 kuluessa kehittynyt myönteisesti BAWAG-PSK:n ja Hypo Alpe-Adria Bankin ongelmista huolimatta. Myös stressitestaus osoitti, että pankkijärjestelmä kestää erittäin hyvin sokkeja. Yleisesti ottaen Itävallan pankkijärjestelmä on hyvässä kunnossa.

(168) Komissio on aina soveltanut 87 artiklan 3 kohdan b alakohtaa hyvin rajoitetusti. Sitä on käytetty viimeksi 1980-luvulla, kun Kreikan kansantalous kamppaili EU:hun liittymisen jälkeen vakavan kauppataseen epätasapainon kanssa ja yhteisö oli itse sallinut erityiset poikkeustoimenpiteet ongelmien poistamiseksi ([43]).

([43]) Komission päätös (88/167/ETY), tehty 7 päivänä lokakuuta 1987, laista 1386/1983, jolla Kreikan valtio myöntää tukea Kreikan teollisuudelle (EYVL L 76, 22.3.1988, s. 18).

(169) Komissio on periaatteessa sitä mieltä, että yhdelle ainoalle edunsaajalle myönnetyt tuet eivät sovellu poistamaan sellaisia tilanteita, joita 87 artiklan 3 kohdan b alakohdan toisessa osassa tarkoitetaan. *Crédit Lyonnais*'n tapauksessa ([44]), jossa tukitoimenpiteet olivat arvoltaan noin 20 miljardia euroa ([45]), komission mukaan kyseessä ei ollut "tuki taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseksi, koska tuki tähtäsi yhden ainoan edunsaajan, *Crédit Lyonnais*'n, eikä koko toimialan vaikeuksien poistamiseen". Tukea ei todettu yhteismarkkinoille soveltuvaksi EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan b alakohdan perusteella, vaan se sallittiin 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisena rakenneuudistustukena.

(170) Komissio lähtee siitä, että 87 artiklan 3 kohdan b alakohtaa ei voida soveltaa nyt tarkasteltavana olevaan tapaukseen.

Pelastamistuki

(171) Suuntaviivojen 15 kohdan mukaan pelastamistuki on luonteeltaan tilapäistä ja palautettavaa. Sen päätavoitteena on, että vaikeuksissa oleva yritys voi jatkaa toimintaansa rakenneuudistus- tai selvitystilasuunnitelman laatimiseen tarvittavan ajan. Suuntaviivojen saman 15 kohdan mukaan tällaisen tuen kesto ei saa ylittää kuutta kuukautta.

(172) Takaus annettiin 6 päivänä kesäkuuta 2006 periaatteessa BAWAG-PSK:n myyntiin tai heinäkuuhun 2007 asti. Sen voimassaoloaika ylitti suuntaviivoissa asetetun kuuden kuukauden enimmäisajan. Lisäksi se tuli tosiasiassa ja takautuvasti voimaan 31 päivänä joulukuuta 2005.

(173) Takausta ei sen vuoksi voida pitää suuntaviivojen mukaan yhteismarkkinoille soveltuvana pelastamistukena.

Rakenneuudistustuki

(174) Suuntaviivat sisältävät perusteet, jotka on täytettävä, jotta rakenneuudistustuki voidaan sallia.

a) Yritykselle on laadittava rakenneuudistussuunnitelma pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamiseksi, ja se on toteutettava kokonaan.

b) Tuki on rajattava välttämättömään.

c) Kohtuuttomia kilpailun vääristymiä on vältettävä.

Pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen (suuntaviivojen 34–37 kohta)

(175) Komission mielestä BAWAG-PSK:n siirtyminen kokonaan yksityisen sijoittajan valvontaan on ensisijaisen tärkeää esiintyneiden ongelmien ratkaisemiseksi ja pankin myönteisen kehityksen varmistamiseksi. Voidaan tosiaan lähteä siitä, kuten Itävalta huomautti, että yrityksellä on uuden yksityisen omistajan valvonnassa paremmat mahdollisuudet pitkäaikaiseen kannattavuuteen, ja sitä kautta voidaan varmistaa, että lisätukia ei tarvita. Myynti on sen vuoksi BAWAG-PSK:n rakenneuudistuksen avaintekijä.

(176) Komissiolle toimitettiin tammikuussa 2007 ajan tasalle saatettu BAWAG-PSK:n rakenneuudistussuunnitelma. Oletuksiin (alkuperäiseen suunnitelmaan verrattuna) tehdyt muutokset ovat komission näkemyksen mukaan tärkeitä todellisen taloudellisen aseman täsmällisen määrityksen kannalta, ja tärkeät rahoitustunnusluvut ovat komission mielestä realistisia ja saavutettavia.

(177) Komissio pitää suunnitelman perustana olevia markkinaennusteita asianmukaisina ja odotettua pääoman tuottoa riittävän suurena, jotta BAWAG-PSK pystyy selviytymään kilpailussa Itävallan ja kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla omin voimin.

(178) Kuten seikkaperäinen selostus pankin vaikeuksiin johtaneista olosuhteista osoittaa, entistä parempi riskien valvonta on ratkaisevan tärkeää, jotta menneisyyden vakavia virheitä ei toisteta. Pankin uusi johto on käsitellyt aihetta kattavasti vuonna 2006 erityisesti kolmen päätoimenpiteen kautta:

a) yritysjohdon valvontaa koskevan säännöstön ja johtokunnan uusien sisäisten toimintasääntöjen käyttöönotto;

b) muutokset riskien valvonnassa ja riskivaliokunnan perustaminen;

c) laskujen hyväksyntäprosessien ([46]) parantaminen riskinhallintanäkökulmasta.

([44]) Komission päätös, tehty 20 päivänä toukokuuta 1998, Ranskan valtion Crédit Lyonnais -konsernille myöntämistä tuista (EYVL L 221, 8.8.1998, s. 28).

([45]) Vuonna 1995 komissio hyväksyi ensimmäiset valtiontuet, joiden enimmäismäärä arvioitiin 8 miljardiksi euroksi (Komission päätös, tehty 26 päivänä heinäkuuta 1995, Ranskan Crédit Lyonnais -pankille myöntämän tuen hyväksymisestä tietyin edellytyksin, EYVL L 308, 21.12.1995, s. 92). Vuonna 1996 sallittiin 0,6 miljardin euron tuet (Komission päätös asiassa N:o 692/06 – C 47/96, EYVL C 390, 24.12.1996, s. 7). Lopuksi vuonna 1998 hyväksyttiin lisää tukia, joiden arvo oli 8–15 miljardia euroa (Komission päätös, tehty 20 päivänä toukokuuta 1998, Ranskan valtion Crédit Lyonnais -konsernille myöntämistä tuista, EYVL L 221, 8.8.1998, s. 28).

([46]) Laskun maksamiseen johtavat prosessit.

(179) Toimenpiteet ovat komission mielestä asianmukaisia.

(180) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä kuvatut erityiset riskit, jotka liittyvät Refcoon, BAWAG-PSK:n osakkeenomistajien laiminlyöntiin täyttää velvoitteensa USA:n velkojia vastaan ja vaihtuvia korkoja koskevaan lausekkeeseen, on komission mielestä otettu riittävästi huomioon rakenneuudistussuunnitelmassa.

(181) Vuonna 2006 saavutettiin jo vähäinen 0,2 miljoonan euron tasevoitto, ja vuosiylijäämä oli […] miljoonaa euroa suurempi kuin rakenneuudistussuunnitelmassa odotettiin. Luvut osoittavat, että pankki kehittyy rakenneuudistussuunnitelman mukaisesti.

(182) Komissio on tutkinut myös Itävallan toimittaman herkkyysanalyysin, joka sisältää optimistisen ja pessimistisen skenaarion, ja pitää esitystä asianmukaisena. Ensinnäkin pessimistisessä skenaariossa vuoden 2011 voitto ennen satunnaisia eriä on […] miljoonaa euroa. Tämä arvo takaa pankin pitkän aikavälin elinkelpoisuuden. Toiseksi optimistisessa skenaariossa BAWAG-PSK:n odotettu kannattavuus säilyy samoissa rajoissa kuin kilpailijoiden kannattavuus, kun vuoden 2011 voitto ennen satunnaisia eriä on […] miljoonaa euroa.

(183) Itävalta on vahvistanut, että konsortio toteuttaa BAWAG-PSK:n ajan tasalle saatetun rakenneuudistussuunnitelman ja on hyväksynyt sen kokonaisuudessaan.

(184) Samoin kuin mahdollisen ostajan kokonaisinvestointi määrittää suoraan takauksen tukiosuuden, samoin pankin menestyksekäs rakenneuudistus riippuu komission näkemyksen mukaan ratkaisevasti pääoman korotuksesta, joka uusien omistajien on saavutettava ([47]). Konsortion kokonaisinvestointi ei ainoastaan takaa sitä, että takaus ei toteudu, vaan myös mahdollistaa asianmukaisen pääoman lisäyksen, mikä on rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpanon perusta.

(185) Komissio ottaa huomioon, että rakenneuudistussuunnitelma, joka sisältää seikkaperäisen kehittämissuunnitelman pankkia varten vuoteen 2011, on tarkoitus toteuttaa pääpiirteissään ajanjaksolla […].

(186) Yhteenvetona voidaan todeta, että BAWAG-PSK:n kannattavuuden parantaminen koostuu ensisijaisesti sisäisistä toimenpiteistä, ja menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esiin tuodut epäilyt on kaikki poistettu. Komissio on vakuuttunut siitä, että rakenneuudistussuunnitelma mahdollistaa BAWAG-PSK:n pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamisen.

(187) Komissio on suuntaviivojen 44 ja 50 kohdan mukaan pidettävä ajan tasalla suunnitelman toteuttamisessa saavutetusta edistyksestä.

Tuen rajoittaminen välttämättömään vähimmäismäärään (suuntaviivojen 43–45 kohta)

(188) BAWAG-PSK:n kaltaisten suurten yritysten oma osuus rakenneuudistuksen kustannuksista pitäisi suuntaviivojen mukaan periaatteessa olla 50 prosenttia.

(189) Rakenneuudistuskustannukset ovat vähintään […] miljardia euroa. Niitä ei rahoiteta suoraan valtiontakauksella, vaan pankki ja sen omistajat vastaavat niistä sataprosenttisesti. Myös divestointeja käytetään rakenneuudistusohjelman rahoittamiseen.

(190) Vaikka komissio katsoisi takauksen kokonaismäärän olevan tukea rakenneuudistuskustannusten rahoittamiseen, BAWAG-PSK:n oma rahoitusosuus olisi yli 50 prosenttia.

(191) Komission näkemyksen mukaan tuen muoto ja suuruus – valtiontakaus erittäin riskialttiiseen lainaan, joka mahdollistaa pankkilainsäädännön noudattamisen – estää sen, että BAWAG-PSK saisi liiallisia rahavaroja, joita se voisi käyttää aggressiiviseen ja markkinoita vääristävään toimintaan, joka ei liity rakenneuudistukseen. Lisäksi vaihteluvälin yläpää, jossa tukiosuus on 898 miljoonaa euroa, vastaa vain 1,6:ta prosenttia pankin taseesta. Kun verrataan muihin tapauksiin, joissa komissio on tehnyt myönteisen päätöksen, se on erittäin pieni prosenttiosuus ([48]).

(192) Tässä tapauksessa ei myöskään ole myönnetty pelastamistukea.

(193) Komissio katsoo edellä sanotun perusteella, että tuki on rajattu pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamiseksi tarvittavaan vähimmäismäärään, ja toteaa, että edunsaajan oma rahoitusosuus on suuntaviivojen mukainen.

([47]) Kauppahinta vaikuttaa vaadittavan pääoman korotuksen määrään.

([48]) Vrt. esim. komission päätös 1999/508/EY, tehty 14 päivänä lokakuuta 1998, Ranskan valtion *Société Marseillaise de Crédit* (SMC) -yhtiölle myöntämien tukien ehdollisesta hyväksymisestä (C 42/96 ex NN 194/95), EYVL L 198, 30.7.1999, s. 1, ja komission päätös 2005/345/EY, tehty 18 päivänä helmikuuta 2004, valtiontuesta, jonka Saksa on myöntänyt rakenneuudistustukena *Bankgesellschaft Berlin AG*:lle (asia C 28/2002 ex NN 5/2002), EUVL L 116, 4.5.2005, s. 1 sekä komission päätös 2001/89/EY, tehty 23 päivänä kesäkuuta 1999, Ranskan valtion *Crédit Foncier de France* -luottolaitokselle myöntämän tuen ehdollisesta hyväksymisestä (asia C 30/96 ex NN 44/96), EYVL L 34, 3.2.2001, s. 36.

Kohtuuttomien kilpailun vääristymien välttäminen (suuntaviivojen 38–42 kohta)

(194) Suuntaviivojen mukaan on toteutettava toimenpiteitä, joilla mahdollisuuksien mukaan lievennetään tuen haitallisia vaikutuksia kilpailijoihin. Kyseeseen tulevia toimenpiteitä ovat omaisuuden myynti, kapasiteetin vähentäminen, markkinaläsnäolon rajoittaminen tai kyseisille markkinoille pääsyn esteiden pienentäminen. Toimenpiteet on suhteutettava tuella aiheutettuihin vääristymiin ja erityisesti yrityksen asemaan markkina-alueellaan tai markkina-alueillaan.

(195) Itävallan komissiolle toimittamat BAWAG-PSK:n sitoumukset ovat rakenneuudistusprosessin osa. Erityisesti jo toteutetuilla tai vielä toteutettavilla divestoinneilla osallistutaan rakenneuudistuskustannusten rahoittamiseen, ja ne poistavat komission kilpailuoikeudellisia epäilyksiä.

(196) Useilla toimenpiteillä on vaikutusta pankin ydinliiketoimintaan.

(197) BAWAG-PSK:lla on ollut julkisten tahojen kanssa käytävässä luottoliiketoiminnassa […] markkinaosuus (25 prosenttia vuonna 2005). Pankki vähentää tällä alalla luottojaan liittovaltiolle (Itävallan tasavallalle) […] loppuun mennessä […] ([…] miljardilla eurolla) siten, että luottojen enimmäismäärä on […] miljardia euroa. Tätä […] miljardin euron ylärajaa noudatetaan […] saakka ([49]).

(198) Lisäksi pankki ei osallistu valtion joukkovelkakirjojen tärkeisiin ns. Primary Dealer -tarjousmenettelyihin […] ajan […]alkaen […] asti. Tämä merkitsee, että BAWAG-PSK ei saa osallistua menettelyihin, joiden arvioitu kokonaisarvo on noin […] miljardia euroa.

(199) Nämä toimenpiteet saattavat vahingoittaa pankin mainetta julkisen sektorin asiakkaiden keskuudessa ja näin hidastaa tulevaa laajentumista tällä liiketoiminta-alalla. Lisäksi toimenpide rajoittaa joukkovelkakirjojen osalta niiden sijoitustuotteiden valikoimaa, joita pankki voi tarjota erityisesti yksityisasiakkailleen.

([49]) Tähän ei lasketa mukaan BAWAG-PSK-konsernin liikeyritysten olemassa olevia sitoumuksia, jotka perustuvat jo tehtyjen hankintamenettelyjen tuleviin lyhennyseriin.

(200) Molemmat kuvatut toimenpiteet koskevat markkinoita, joilla pankki on rakenneuudistuksen jälkeen tärkeässä asemassa, ja ylittävät kannattavuuden palauttamiseen tarvittavan laajuuden.

(201) Lisäksi komissio muistuttaa valtiontakauksen ehtona olevan, että BAWAG-PSK myy omistuksensa OeNB:stä. Osakkuus oli pankille todella tärkeä. Tämän lisäksi heinäkuussa 2006 myytiin Bank Frick & Co. AG:n ja maaliskuussa 2007 *hobex* AG:n osuudet. Myymällä osakkuutensa veloitusvaltuutusten liiketoimintaa harjoittavassa *hobex* AG:ssa BAWAG-PSK vetäytyi tärkeältä toimialalta, jolla Itävallan suurimmat pankit toimivat.

(202) Itävallan mielestä on parempi, ettei kolmen sivukonttorin sulkemista Wienissä pidetä vastasuoritteena. Kolmen sivukonttorin sulkemista Wienissä ei komission näkemyksen mukaan todellakaan voida tässä tapauksessa pitää toimivana vastasuoritteena, sillä ei ole osoitettu, etteikö kyseisten sivukonttoreiden toiminta olisi ollut tappiollista ja etteikö niiden toimintaa olisi joka tapauksessa lopetettu kannattavuuden palauttamiseksi.

(203) Ydinliiketoimintaa lähellä olevalla vakuutusalalla BAWAG-PSK myy nopeasti yli 50 prosentin osuuden P.S.K. Versicherung AG:ssa ja BAWAG-Versicherung Aktiengesellschaftissa ja antaa lisäksi ostajalle osto-option loppuosuuksiin. Vastaava nykyarvo on yli […] miljardia euroa. Tammikuussa 2007 myytiin lisäksi vakuutusmeklariyhtiö Funk International Austria GmbH.

(204) Pankki on lisäksi sitoutunut luopumaan tärkeimmistä osakkuuksista aloilla, jotka eivät kuulu sen ydinliiketoimintaan (erityisesti osakkuuksista Cosmos Elektrohandels GmbH & Co KG:ssa, COSMOS Geschäftsführungs- und Beteiligungs GmbH:ssa, […]:ssa sekä 42 prosentin osakkuudesta ATV Privat-TV Services AG:ssa). Tällä tavoin BAWAG-PSK keskittyy jälleen ydinliiketoimintaansa.

(205) Jotta myyntiprosessi sujuisi kitkatta ja käynnissä oleva rakenneuudistus voidaan saattaa päätökseen, komissio hyväksyy, että ([50]) […]:n myynti tapahtuu vasta ennen […] ja että 42 prosentin omistusosuus ATV Privat-TV Services AG:ssa myydään vasta ennen […].

([50]) Komissio voi jatkaa vastasuoritteille asetettua määräaikaa, jos Itävalta voi osoittaa ennalta-arvaamattomien olosuhteiden ilmenemisen. Itävallan asianmukaisesti perustelemissa poikkeustapauksissa komissio voi myös muuttaa joitakin velvoitteita ja edellytyksiä tai korvata ne samanarvoisilla muilla toimenpiteillä.

(206) Vuonna 2006 myytiin eri kiinteistöjä […] miljoonalla eurolla. Ennen vuoden 2008 loppua on vielä määrä myydä lisää kiinteistöjä, joiden arvo taseessa on noin […] miljoonaa euroa. Sen lisäksi vuonna 2007 myytäneen teollisuusosakkuudet Voestalpinessa ja […]:ssa.

(207) Lisäksi koti- ja ulkomaisten asiakkaiden avistatalletukset BAWAG-PSK:ssa vähenivät syyskuun lopusta 2005 kesäkuuhun 2006 yli 560 miljoonalla eurolla (markkinaosuus putosi […] prosenttiyksikköä […] prosenttiin). Säästötalletukset vähenivät samalla ajanjaksolla neljällä miljardilla eurolla (markkinaosuus putosi melkein […] prosenttiyksikköä […] prosenttiin). Vaikkakaan asiakastalletusten menetystä ei voida täysimittaisesti verrata suuntaviivoissa tarkoitettuun vastasuoritteeseen, se vaikutti kuitenkin kielteisesti pankin tärkeimpään jälleenrahoituslähteeseen. Talletuspakoa on komission näkemyksen mukaan tässä yhteydessä pidettävä lieventävänä olosuhteena arvioitaessa mahdollisia kohtuuttomia kilpailun vääristymiä kokonaisuutena.

(208) BAWAG-PSK:n tase on valtiontakauksen antamisen jälkeen 31 päivänä joulukuuta 2006 pienentynyt 31 päivään joulukuuta 2005 verrattuna 11 prosentilla (kuudella miljardilla eurolla) ([51]) ja 30 päivään kesäkuuta 2006 verrattuna 9,3 prosentilla (viidellä miljardilla eurolla). Lisätoimenpiteet, erityisesti valtionlainan pienentäminen […] miljardilla eurolla, vaikuttavat […] lähtien, ja niiden odotetaan edelleen pienentävän tasetta […] prosentilla (vuoteen 2005 verrattuna).

(209) Pelastamis- tai rakenneuudistustukea voidaan suuntaviivojen mukaan pitää poikkeustapauksissa oikeutettuna, jos kilpailukykyinen markkinarakenne halutaan säilyttää ja yritysten poistuminen markkinoilta voisi johtaa monopoli- tai oligopolitilanteeseen. BAWAG-PSK:n poistuminen markkinoilta maksukyvyttömyyden takia olisi todennäköisesti ensi alkuun vahvistanut pankin tärkeimpiä kilpailijoita jo ennestäänkin suhteellisen keskittyneillä markkinoilla ([52]), joilla Bank Austria Creditanstalt, Erste Bank/Sparkassengruppe ja Raiffeisengruppe pitävät yhteensä hallussaan yli 80 prosentin markkinaosuutta vähittäispankkitoiminnan alalla.

(210) Komissio on päätellyt, että vastasuoritteet ovat takaustoimenpiteen tukiosuudelle vahvistettu vaihteluväli huomioon ottaen oikeassa suhteessa BAWAG-PSK:lle annetun tuen kilpailua vääristäviin vaikutuksiin.

(211) Itävallan ÖGB:lle asettama myyntivelvoite ei komission näkemyksen mukaan ole kilpailun vääristymiä lieventävä toimenpide, koska välitön tuensaaja ei ole ÖGB vaan BAWAG-PSK. Pankin myyntiä konsortiolle pidetään kuitenkin hyödyllisenä rakenneuudistuksen kannalta (katso edellä).

(212) Se tosiseikka, että BAWAG-PSK:n kilpailijat perustivat erillisyhtiöitä pankin pääomapohjan varmistamiseksi, ei myöskään tarkoita, että valtiontakaus ei olisi johtanut merkittäviin kilpailun vääristymiin. Tässä yhteydessä on merkityksellistä, että erillisyhtiöt perustettiin vasta BAWAG-PSK:lle myönnetyn takauksen jälkeen.

(213) Komissio on pidettävä ajan tasalla edellä mainittujen vastasuoritteiden toteuttamisessa saavutetusta edistyksestä.

(214) Komissio voi jatkaa vastasuoritteille asetettua määräaikaa, jos Itävalta voi osoittaa ennalta-arvaamattomien olosuhteiden ilmenemisen. Itävallan asianmukaisesti perustelemissa poikkeustapauksissa komissio voi myös muuttaa joitakin velvoitteita ja edellytyksiä ja/ tai korvata ne samanarvoisilla muilla toimenpiteillä.

Tuen hyväksymiselle asetettavat erityisedellytykset (suuntaviivojen 46 kohta)

(215) Kohtuuttomien kilpailun vääristymisen välttämiseen tähtäävien toimenpiteiden lisäksi komissio voi määrätä tarpeelliseksi katsomiaan edellytyksiä ja velvoitteita, joilla voidaan estää kilpailun vääristyminen yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

([51]) Koko yhtymän tase oli samalla ajanjaksolla pienentynyt 12,2 prosenttia.

([52]) Vrt. myös komission päätös, tehty 11 päivänä kesäkuuta 2002, EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan mukaisesta menettelystä. Asia COMP/36.571/D-1: Itävallan pankit – (”Lombard-klubi”), EUVL L 56, 24.2.2004, s. 1, johdanto-osan 8 kappale.

(216) Tässä yhteydessä komissio haluaisi varmistaa, että sellaisia lisätukia ei myönnetä, jotka voisivat vaikuttaa nyt arvioitavana olevan tukitoimenpiteen suhteellisuuteen. Vaikka komissio on saanut Itävallalta BAWAG-PSK:n sitoumukset, jotka koskevat muiden tukien myöntämistä vuoden 2010 loppuun asti, se viittaa siihen, että suuntaviivojen 3.3 jakson mukaan tämän päätöksen jälkeen rakenneuudistustukien myöntäminen BAWAG-PSK:lle on yleisesti kiellettyä kymmenen vuoden ajan. Annettu sitoumus on komission mielestä suuntaviivojen 46 kohdan c alakohdan mukaisesti asianmukainen ja välttämätön. Yleinen kielto ei koske EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan mukaisia tukia. Komissio voi tavoitteet huomioon ottaen hyväksyä, että BAWAG-PSK:lle myönnetään Euroopan unionin yhteisrahoittamiin tutkimushankkeisiin liittyviä tukia tai tukea yleiskoulutustoimenpiteisiin ([53]) taikka energiansäästötoimenpiteisiin ([54]) hyväksyttyjen tukiohjelmien perusteella, koska tällaiset tuet eivät olennaisesti vaikuta takauksen tukiosuuden suhteellisuuteen.

(217) Lisäksi johdanto-osan 197 ja 198 kappaleessa mainitut sitoumukset täyttävät komission näkemyksen mukaan suuntaviivojen 46 kohdan a ja b alakohdan vaatimukset.

VIII **PÄÄTELMÄ**

(218) Komissio toteaa, että tuki, jonka Itävalta on myöntänyt takauksena 900 miljoonalle eurolle, rikkoo EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohtaa ja on sen vuoksi sääntöjenvastainen. Tukea voidaan kuitenkin pitää yhteismarkkinoille soveltuvana, jos asetetut velvoitteet täytetään,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Valtiontuki, jonka Itävalta on antanut BAWAG-PSK:n rakenneuudistukseen myöntämällä valtiontakauksen 900 miljoonan euron kokonaismäärälle, soveltuu yhteismarkkinoille, jos 2 artiklassa mainitut edellytykset ja velvoitteet täytetään.

2 artikla

1. Itävallan on varmistettava, että komissiolle 3 päivänä tammikuuta 2007 toimitettu BAWAG-PSK:n rakenneuudistussuunnitelma toteutetaan koko laajuudessaan.

2. Itävallan on varmistettava, että seuraavat osakkuudet myydään BAWAG-PSK-yhtymästä riippumattomalle kolmannelle osapuolelle:

a) yli 50 prosentin osakkuuden myynti P.S.K Versicherung AG:sta ja BAWAG-Versicherung Aktiengesellschaftista siten, että se vaikuttaa taseeseen viimeistään […], ja osto-option myöntäminen ostajalle loppuosuuksiin;

b) noin […] miljoonan euron arvoisten kiinteistöjen myynnin saattaminen päätöksen siten, että se vaikuttaa taseeseen viimeistään […];

c) […] prosentin osakkuuden myynti […]:sta siten, että se vaikuttaa taseeseen viimeistään […];

d) 42,56 prosentin osakkuuden myynti ATV Privat-TV Services AG:sta siten, että se vaikuttaa taseeseen viimeistään […];

e) […]:n myynti siten, että se vaikuttaa taseeseen viimeistään […].

3. Itävallan on varmistettava, että BAWAG-PSK:n Itävallalle myöntämät lainat vähennetään tilikauden 2007 loppuun mennessä enintään […] miljardiin euroon. Tätä määrää ei ylitetä […] asti. Tähän määrään ei lasketa mukaan BAWAG-PSK-konsernin liikeyritysten olemassa olevia sitoumuksia, jotka perustuvat jo tehtyjen hankintamenettelyjen tuleviin lyhennyseriin.

4. BAWAG-PSK:ta ei valita valtion joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskijaksi […] ajanjaksolla, joka alkaa […].

([53]) Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta koulutustukeen 12 päivänä tammikuuta 2001 annetun komission asetuksen (EY) N:o 68/2001 (EYVL L 10, 13.1.2001, s. 20), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna päätöksellä 2007/72/EY (EUVL L 32, 6.2.2007, s. 180), mukaan ”yleiskoulutuksella” tarkoitetaan koulutusta, johon sisältyvää opetusta voidaan hyödyntää muullakin tavoin kuin ainoastaan tai pääasiassa tuetun yrityksen työntekijän nykyisessä tai tulevassa työtehtävässä ja josta saatava pätevyys on yleisesti ottaen siirrettävissä muihin yrityksiin tai muille työelämän aloille ja joka siten parantaa olennaisesti työntekijän työllistettävyyttä.

([54]) Valtiontuesta ympäristönsuojelulle annettujen yhteisön suuntaviivojen (EYVL C 37, 3.2.2001, s. 3) mukaan energiansäästötoimenpiteillä tarkoitetaan erityisesti toimia, joiden avulla yritykset voivat vähentää tuotantoprosessiensa energiankulutusta.

5. BAWAG-PSK:lle ei myönnetä 31 päivään joulukuuta 2010 asti mitään muita tukia kuin EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan mukaisia tukia, Euroopan unionin yhteisrahoittamiin tutkimushankkeisiin liittyviä tukia, tukia yleiskoulutustoimenpiteisiin hyväksyttyjen tukiohjelmien perusteella tai tukia energiansäästötoimenpiteisiin hyväksyttyjen tukiohjelmien perusteella. Rakenneuudistustukia ei voida hyväksyä tulevien kymmenen vuoden aikana.

6. Jotta 1–5 kohdan mukaisten edellytysten täyttymistä voidaan valvoa, Itävallan on toimitettava vuoteen 2010 asti säännöllisiä kertomuksia BAWAG-PSK:n rakenneuudistuksessa saavutetusta edistyksestä. Ensimmäinen vuosikertomus on toimitettava tammikuussa 2009. Seuraavat kertomukset koskevat vuosia 2009 ja 2010, ja niistä ensimmäinen on toimitettava maaliskuun 2010 ja toinen maaliskuun 2011 loppuun mennessä.

3 artikla

Itävallan on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta sen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Itävallan tasavallalle.

Tehty Brysselissä 27 päivänä kesäkuuta 2007.

Komission puolesta

Neelie KROES

Komission jäsen